

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ПОЛАГАНЕНА ПО- ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ УСИЛИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА

Цялостно ръководство за учители за
работа с игрови сценарии

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

KCMOP

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Съдържание

ЦЯЛОСТНО РЪКОВОДСТВО ЗА УЧИТЕЛИ ЗА РАБОТА С ИГРОВИ СЦЕНАРИИ	2
Практическо ръководство за европейските училищни системи, основано на доказателства.....	2
РАЗДЕЛ 1: МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА И ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА.....	2
1.1. Проектът SABE и учебната програма.....	2
1.2. Интегриране на игровата платформа в учебния процес	6
РАЗДЕЛ 2: СЦЕНАРИИ И ПЛАНОВЕ НА УРОЦИ	8
2.1. Как се използва платформата?	8
2.2 ИЗБОР НА СЦЕНАРИЙ	11
СЦЕНАРИЙ 1: „Подигравателните прякори не са забавни“ (Centro per lo Sviluppo Creativo Danilo Dolci – CSC).....	14
СЦЕНАРИЙ 2: „Справяне с физическо нападение и дискриминация“ (КМОР)	22
СЦЕНАРИЙ 3: „Инцидентът в коридора“ (Сдружение „Знам и Мога“)	31
СЦЕНАРИЙ 4: „Красиво или грозно патенце?“ (MSPEI)	40
СЦЕНАРИЙ 5 „Груповият чат и мемето“ (Liceul Tehnologic Ticleni).....	50
СЦЕНАРИЙ 6: „Когато думите онлайн нараняват: историята на Ари“ (Üsküdar MEM)....	66
ПРИЛОЖЕНИЕ: РЕСУРСИ ЗА УЧИТЕЛИ И ШАБЛОНИ ЗА УЧЕНИЦИ	81
РАЗДЕЛ 5: РАБОТНИ ЛИСТОВЕ И ДНЕВНИЦИ ЗА РЕФЛЕКСИЯ НА УЧЕНИЦИТЕ ..	81
5.1. Дневник за рефлексия върху сценария.....	81
5.2 Моята лична карта с насоки за активна подкрепа	84
РАЗДЕЛ 6: ТЕКУЩО ОЦЕНЯВАНЕ ЗА ЗАТВЪРЖДАВАНЕ НА НАУЧЕНОТО	85
6.1 Обобщаващ тест върху модули 1–4	85
РАЗДЕЛ 7: РАБОТНИ ЛИСТОВЕ СЪС СТРАТЕГИИ ЗА СПРАВЯНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ.....	87
7.1 Моделът за комуникация на жирафа - Инструмент за приобщаващо общуване	87
7.2. Протокол за дигиталната следа	87
РАЗДЕЛ 8: МЕЖДУНАРОДНИ ПЛАТФОРМИ ЗА ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ И ТЕЛЕФОННИ ЛИНИИ ЗА ПОМОЩ.....	89

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ЦЯЛОСТНО РЪКОВОДСТВО ЗА УЧИТЕЛИ ЗА РАБОТА С ИГРОВИ СЦЕНАРИИ

Практическо ръководство за европейските училищни системи, основано на
доказателства

РАЗДЕЛ 1: МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА И ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА

Тормозът в училище не представлява изолиран двустранен конфликт между ученик, който проявява агресия, и уязвим ученик, който е обект на тази агресия. Напротив, тормозът между връстници е сложно социално и системно явление, което се поддържа от цялостната среда и отношенията в класа.

Когато възникне инцидент в коридора, в класната стая или в групов чат, неговото продължаване, задълбочаване или прекратяване до голяма степен зависи от реакциите на останалите ученици. Вместо да разчита на остарели и повърхностни дисциплинарни мерки, насочени единствено към наказване на отделните прояви, рамката на SABE разглежда психосоциалните и груповите процеси, които позволяват тормозът между връстници да възниква и да продължава.

1.1. Проектът SABE и учебната програма

Проектът **SABE – Strengthening Anti-Bullying Efforts („Полагане на по-целенасочени усилия за превенция на тормоза“) ** е иновативна европейска инициатива, създадена в отговор на променящия се и многостранен характер на тормоза и кибертормоза в съвременните училищни системи.

Проектът е предназначен за ученици на възраст между 7 и 16 години и се отдалечава от остарелите и повърхностни дисциплинарни практики, които единствено наказват отделните прояви на неприемливо поведение. Вместо това той е насочен към сложните социални, системни и групови отношения между връстниците, които позволяват изключването и тормозът да се развиват в класните стаи, училищните коридори и дигиталната среда.

В основата на учебната програма е игровата образователна платформа SABE, която превръща реалистични ситуации, свързани с тормоз, в интерактивни дигитални симулации, изградени под формата на истории.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Като осигурява подкрепяща дигитална среда без реален риск, проектът позволява на учениците да изследват непосредствените последици от своите решения. Чрез този игрови педагогически подход инициативата SABE:

- развива емпатия;
- насърчава приемането на различията;
- предоставя на „мълчаливото мнозинство“ безопасни стратегии за активна подкрепа;
- подпомага изграждането на устойчива и основана на сътрудничество училищна култура за превенция на тормоза във всички държави партньори.

Чрез прилагането на цялостен игрови педагогически подход платформата има за цел:

- Да развива емпатия, приобщаване и активно поведение от страна на свидетелите на тормоз.
- Да предостави на учениците интерактивни механизми за решаване на проблеми, чрез които да разпознават, предотвратяват и противодействат на съвременните форми на насилие и изключване.
- Да осигури подкрепяща дигитална среда без реален риск, в която учениците могат да изследват последиците от своите решения.

Учебната програма включва седем основни теоретични и интерактивни модула. Всеки модул разглежда важен аспект от превенцията на тормоза, изграждането на характера и отговорното поведение в дигитална среда. За достъп до пълната учебна програма, моля, последвайте [посочената връзка](#).

Модул 1: Разбиране на динамиката на тормоза

- Основно съдържание: Определение, погрешни схващания и различни видове тормоз, представени чрез разнообразни сценарии, съобразени с възрастта на учениците.
- Фокус върху приобщаването: Разпознаване на уязвимостта на различни групи чрез социално приобщаващи примери.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Системна стратегия: Цялостен училищен подход, включващ конкретни процедури за подаване на сигнали и кампании за повишаване на осведомеността.

Модул 2: Основни причини и отговорни реакции

- Основно съдържание: Развитие на емпатия чрез целенасочени ролеви игри и дискусии, основани на социално-емоционалното учене, адаптирани към различните възрастови групи.
- Фокус върху приобщаването: Прилагане на възстановителни подходи и възстановяване на отношенията в общността вместо използване единствено на наказателни мерки.
- Системна стратегия: Подходи за грижа за собственото благополучие и стратегии за справяне за педагогически специалисти, изложени на професионален стрес.

Модул 3: Ранна намеса и подкрепа

- Основно съдържание: Адаптирани практически примери за намеса при различни възрастови групи и чрез различни средства за комуникация.
- Фокус върху приобщаването: Специализирани подходи за консултиране, съобразени със специфичните психологически потребности на различните целеви групи.
- Системна стратегия: Укрепване на училищната общност чрез изграждане на сътрудничество между учителите и взаимодействие с външни специалисти.

Модул 4: Интегриране на темата в различните учебни предмети

- Основно съдържание: Включване на теми, свързани с превенцията на тормоза, емпатията и уважението, в часовете по езици, природни науки, изкуства и спорт.
- Фокус върху приобщаването: Проекти на ниво клас и училище, които активно насърчават многообразието, равнопоставеността и ненасилието.
- Системна стратегия: Разглеждане на етични въпроси, границите на безопасното поведение в дигитална среда и скритите рискове в онлайн игрите и платформите.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Модул 5: Конструктивно партньорство с родителите

- Основно съдържание: Съобразени с възрастта начини за комуникация с родителите, съвместни семинари и структурирани срещи.
- Фокус върху приобщаването: Насоки за дискусии, адаптирани към потребностите на уязвими ученици или ученици в неравностойно положение.
- Системна стратегия: Продължително участие на родителите и структурирани последващи срещи след разглеждането на даден случай с цел постигане на устойчива дългосрочна промяна.

Модул 6: Реакция при кибертормоз

- Основно съдържание: Превантивно обучение по дигитална грамотност, дигитален отпечатък и онлайн заплахи, адаптирано към различните възрастови групи.
- Фокус върху приобщаването: Проучване, проследяване и безопасно документиране на случаи на онлайн тормоз, без да се задълбочава нанесената вреда.
- Системна стратегия: Спазване на правните изисквания, защита на личните данни на учениците и осигуряване на специализирана психологическа подкрепа при проблеми в дигитална среда.

Модул 7: Създаване на безопасна училищна среда

- Основно съдържание: Провеждане на видими информационни кампании и изграждане на безопасни механизми за подаване на сигнали, съобразени с различните възрастови групи.
- Фокус върху приобщаването: Непрекъснато усъвършенстване на училищните политики в отговор на променящите се потребности на разнообразните групи ученици.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Системна стратегия: Оценяване на въздействието чрез проследяване на резултатите от предприетите действия в рамките на задълбочени годишни училищни прегледи.

1.2 Интегриране на игровата платформа в учебния процес

Преди да започне разработването на софтуера, партньорите проведоха присъствени пилотни сесии в местни училища, за да изпробват интерактивната структура, текстовете и емоционалното въздействие на историите. Чрез тези пилотни дейности беше проверено дали образователното съдържание представя реалистично отношенията и динамиката в класа и дали е подходящо за целевата възрастова група от 7 до 16 години, преди учебната програма да бъде дигитализирана.

Платформата SABE включва шест основни интерактивни сценария под формата на истории, които са с различна степен на трудност и са адаптирани към различни възрастови групи. След успешното им пилотно прилагане в училищата шестте сценария бяха преобразувани от текстови материали и ролеви игри в динамично дигитално приложение. Предварително изпробваните и утвърдени училищни сценарии бяха интегрирани в интерактивна система от истории, в които развитието на ситуацията зависи от направените избори.

За да използват платформата възможно най-ефективно, учителите следва да прилагат структуриран модел от три стъпки:

Стъпка 1: Подготовка преди играта – 10–15 минути

- **Цел:** Въвеждане в темата и активиране на предходните знания.
- **Действие:** Представете конкретната тема на модула, например кибертормоз. Припомнете основните понятия и формулирайте ясни очаквания за уважително поведение по време на играта.

Стъпка 2: Активна игра и преминаване през сценария – 20–25 минути

- **Цел:** Учене чрез активно преживяване и потапяне в ситуацията.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- **Действие:** Учениците преминават през онлайн платформата индивидуално или в малки групи. Те се сблъскват с реалистични житейски дилеми, анализират гледните точки на различните герои и наблюдават непосредствените последици от своите решения в безопасна дигитална среда.

Стъпка 3: Насочено обсъждане и рефлексия – 15–20 минути

- **Цел:** Свързване на преживяното в дигиталната игра с промени в поведението в реалния живот.
- **Действие:** Организирайте открита дискусия в класа, като използвате целенасочени въпроси за размисъл.

След всеки игрови сценарий настоящото ръководство предлага цялостен план за допълнителен учебен час. Той е ясно обозначен като незадължителен и е предназначен за учители, които желаят да отделят повече време за задълбочено разглеждане на темите от сценария чрез интерактивна групово работа, упражнения за развиване на умения и дейности, насочени към училищната общност.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

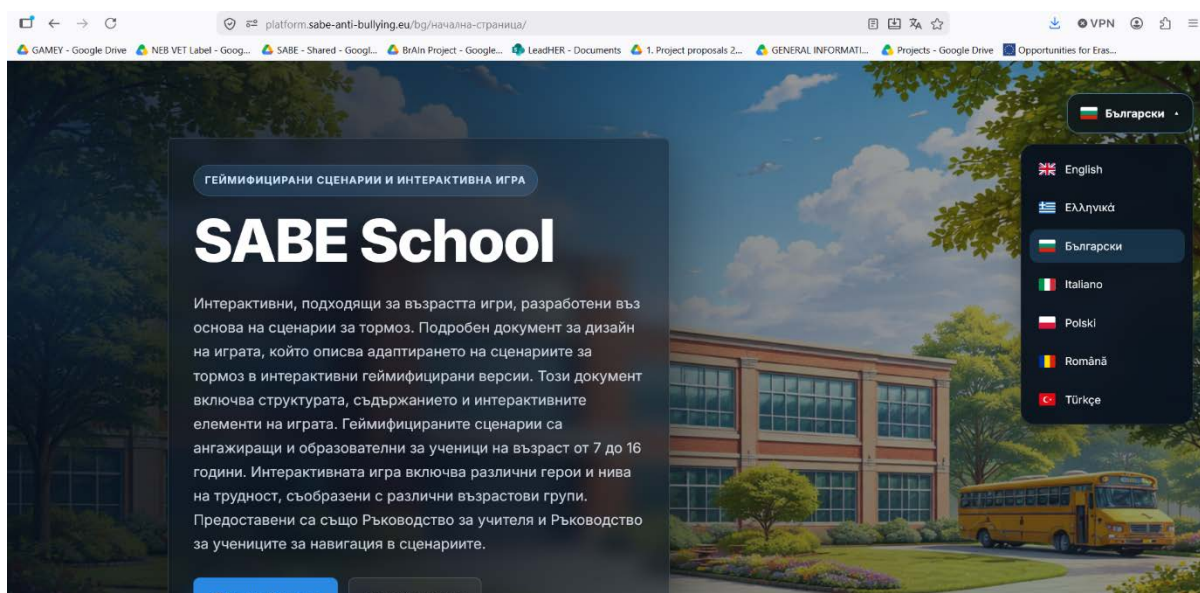
Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

РАЗДЕЛ 2: СЦЕНАРИИ И ПЛАНОВЕ НА УРОЦИ

2.1. Как се използва платформата?

Добре дошли в практическото ръководство за работа с електронната образователна платформа на SABE за превенция на тормоза:

<https://platform.sabe-anti-bullying.eu/>

Когато използвате електронната образователна платформа на SABE, можете лесно да промените езика на интерфейса според потребностите на класа. В горния десен ъгъл или в основния въвеждащ панел на уебсайта ще видите отделни бутони или знамена, обозначаващи наличните езици на партньорските държави. Изберете съкращението или знамето на езика, който желаете да използвате.

Независимо дали сте учител, който подготвя занятие в клас, училищен администратор, който разработва план на урок, или ученик, готов да започне дейностите, работата ви започва от началната страница на платформата.

Тази страница предлага два различни начина за продължаване в зависимост от това какво искате да направите.

Следвайте указанията по-долу, за да започнете сесията.

ИЗБЕРЕТЕ КЪДЕ ДА ПРОДЪЛЖИТЕ: ДВАТА ОСНОВНИ БУТОНА

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

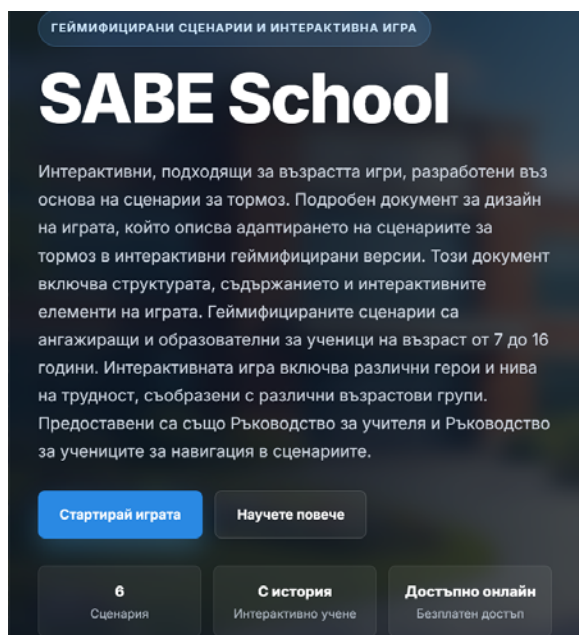

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Когато отворите платформата, на екрана ще видите два ясно обозначени бутона. Трябва да изберете единия от тях в зависимост от целта си.

ВАРИАНТ 1: Натиснете „СТАРТИРАЙ ИГРАТА“, за да стартирате интерактивните сценарии

Когато искате веднага да започнете интерактивен урок, да проведете работилница с учениците или да упражнявате умения за реакция при тормоз между връстници, натиснете бутона „СТАРТИРАЙ ИГРАТА“.

- Какво следва: Платформата ще стартира основното приложение за играта – story.html – директно във вашия браузър.
- Какво ще видите: Ще се отвори каталогът с интерактивни симулации, който съдържа шестте сценария, разработени от европейските партньори. Можете да изберете история, да проследите как се развива конфликтът между връстниците, да вземате решения в ключови моменти и да видите как изборите ви влияят пряко върху емоционалната сигурност на героите.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ВАРИАНТ 2: Натиснете „НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ“, за да разгледате информацията и документите по проекта

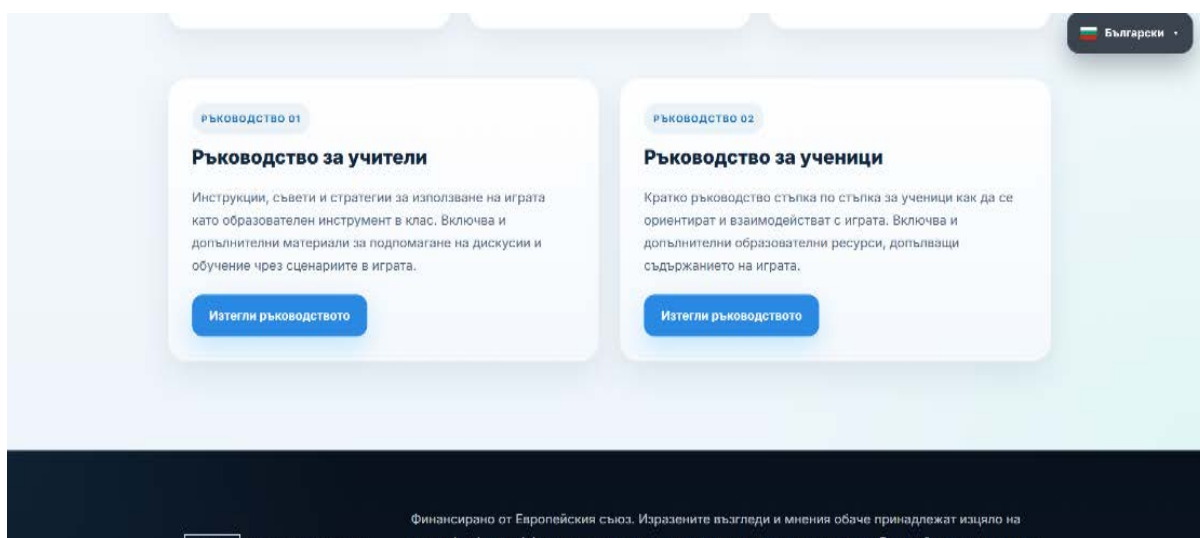
Ако сте педагогически специалист, който подготвя учебна рамка, родител, който търси ресурси за безопасността в училище, или международен партньор, който иска да се запознае по-задълбочено със структурата на проекта, натиснете бутона „НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ“.

- Какво следва: Браузърът ще пропусне игровата част и ще отвори централния информационен портал на проекта SABE.
- Какво ще видите: Порталът съдържа пълна информация за основата и методологията на проекта. Там можете да прочетете повече за партньорите в консорциума.

Когато превъртите страницата надолу, ще видите бутоните за оценяване.

Те отвеждат директно към кратък формуляр за обратна връзка, който трябва да попълните след приключването на играта.

По-надолу на страницата са разположени и директни връзки към Ръководството за учители и Ръководството за ученици.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

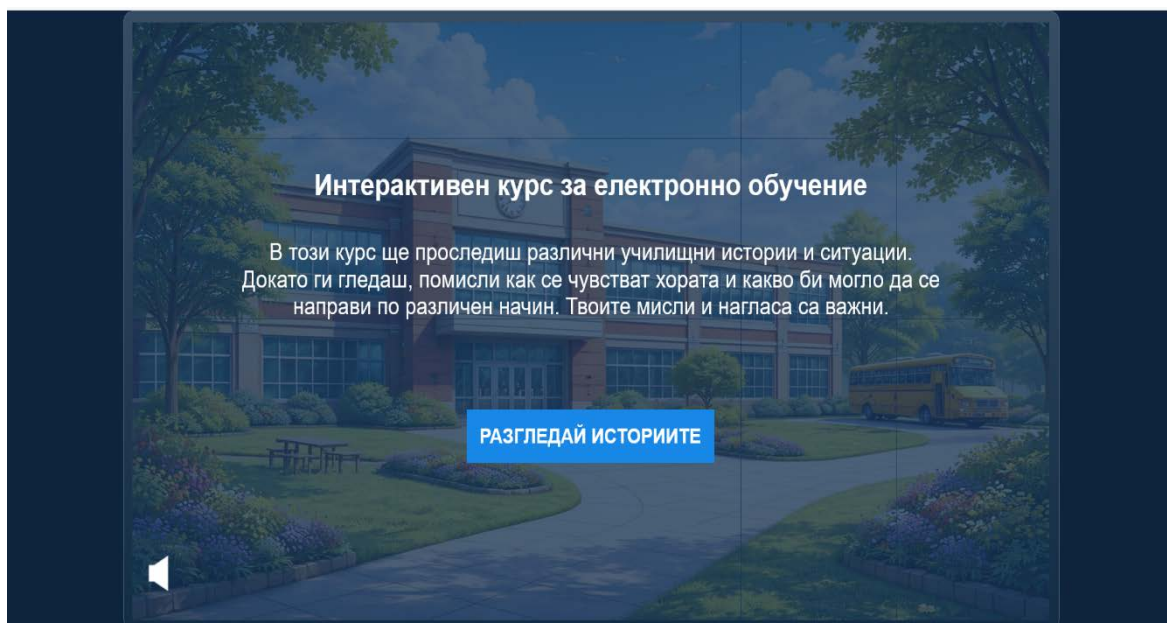
kmop

Liceul Tehnologic Țicleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

2.2 ИЗБОР НА СЦЕНАРИЙ

Когато стартирате модула със симулациите под формата на истории на адрес:

<https://platform.sabe-anti-bullying.eu/wp-content/uploads/en/story.html>,

платформата първо ще ви отведе до въвеждащ екран, който представя темата, преди да преминете към интерактивните сценарии.

След като натиснете бутона „СТАРТИРАЙ ИГРАТА“ на началната страница, ще се отвори игровата среда и ще попаднете в раздела „НАЧАЛО“.

- За да започнете, натиснете големия бутон „РАЗГЛЕДАЙ ИСТОРИИТЕ“, разположен в средата на екрана.
- Този бутон отваря виртуалното училище и ви отвежда директно до централното меню със сценариите.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

- На началния въвеждащ екран погледнете в долния ляв ъгъл. Натиснете веднъж иконата на високоговорител, за да изключите музиката и да можете ясно да представите целите на урока.
- Индикатор за напредъка – долен десен ъгъл: В долния десен ъгъл на екрана се намира брояч, чрез който можете да следите напредъка. В началото той показва 0/6. След завършването на всяка училищна история броят се актуализира автоматично, например на 1/6, след това на 2/6 и т.н.

Следвайте указанията по-долу, за да преминете през страницата и да започнете урока:

- Преди да натиснете бутона „СТАРТ“, за да отворите сценариите, насочете вниманието към приветствения текст. На екрана е зададен основен въпрос, свързан с темата.
- Направете пауза на този екран, преди някой да продължи напред.
- Помолете учениците да прочетат въпроса на глас или да запишат отговор от едно изречение върху лист хартия.

**CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI**

**Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi**

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Използвайте въпроса като отправна точка за размисъл. Напомнете на класа, че всеки избор, който ще направят в следващите игрови модули, представлява пряк отговор на този въпрос.
- След краткото обсъждане помолете всички да натиснат „СТАРТ“, за да влязат в сценария.

Следващите шест плана на уроци са предназначени за провеждане в рамките на един учебен час. След основния задължителен час е предвиден и втори, незадължителен час с допълнителни дейности.

Допълнителната сесия е предназначена за учители, които желаят да отделят повече време за задълбочено разглеждане на темите от сценария чрез по-сложни ролеви игри, упражняване на ненасилствена комуникация и съвместно разработване на проекти. Планове са пряко свързани с дигиталните сценарии в електронната образователна платформа SABE [SABE E-Learning Platform](#).

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

СЦЕНАРИЙ 1: „Подигравателните прякори не са забавни“ (Centro per lo Sviluppo Creativo Danilo Dolci – CSC)

- **Целева възрастова група:** 7–12 години – начален и прогимназиален етап
- **Основни теми:** словесен тормоз, оправдаване на обидите като „обикновена шега“, натиск за съобразяване с групата

Час 1 – 40 минути

Езиков анализ и работа с платформата

00:00–00:10 | Стъпка 1: Метафората за намачканото сърце

Указания: Раздайте на всеки ученик по един чист и ненамачкан лист хартия формат А4. Застанете пред класа и прочетете на глас поредица от често използвани словесни обиди, които нерядко се представят като безобидни шеги, например:

- „Ей, загубеняк!“
- „Очилатко!“
- „Страхотна прическа – в кофата ли ти я направиха?“

Кажете на учениците, че всеки път, когато чуят обида, трябва да намачкват листа все по-силно, докато го превърнат в стегната топка.

След като листът е напълно смачкан, помолете учениците да го разгънат и изгледат така, че да се върне в първоначалния си вид. Насочете вниманието им към останалите трайни гънки и кажете:

„Тези гънки символизират трайните психологически следи, които обидите могат да оставят у друг човек. Едно обикновено „Само се шегувах“ или дори извинение не може да заличи тези следи.“

00:10–00:25 | Стъпка 2: Преминане през сценария в платформата

Указания: Отворете дигиталната платформа:

<https://platform.sabe-anti-bullying.eu/wp-content/uploads/en/story.html>

- Покажете на основния екран интерактивната последователност към **Сценарий 1: „Подигравателните прякори не са забавни“**.
- На дясната страница на екрана, оформен като отворена книга, платформата представя следния основен текст за критическо мислене:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- „Това е просто шега“... или не е? В този сценарий ще видите как думите могат да наранят повече, отколкото предполагате. Какво бихте казали, ако някой прекрачи границата?

60-секундна пауза: Не позволявайте на учениците веднага да преминат към следващия екран. Използвайте въпроса като кратка въвеждаща дейност.

Основни понятия, върху които да поставите акцент

- Помолете учениците да определят къде приключва безобидната закачка, която е забавна за всички, и къде започва целенасоченото психологическо нараняване.
- Напомнете им, че даден коментар престава да бъде „шега“ в момента, в който кара техен съученик да се почувства унижен, изолиран или поставен в ситуация, от която не може да излезе.
- След това помолете учениците да преместят курсора в долния десен ъгъл на интерфейса и да натиснат синия бутон „СТАРТ“.

Текст, който учителят може да прочете пред класа

„Моля, не докосвайте мишките. Погледнете страницата на тетрадката на екрана. Нека прочетем заедно текста от дясно: „Това е просто шега“... или не е?“

Искам двама доброволци да обяснят на класа как разбират, че даден коментар е прекрачил границата и вече не е шега.

Благодаря. Сега преместете курсора надолу и натиснете „СТАРТ“.

Насочете класа през началото на историята, в което Мартин е осмиван заради външния си вид. След като се уверите, че сте събудили у учениците съпричастност и любопитство, продължете със следния текст:

Текст за прочит пред класа

„Клас, моля, не докосвайте мишките. Обърнете внимание на изрази, които Тони току-що използва. Той се подиграва със стила на Мартин, за да го накара да изглежда незначителен.

Защо според вас някой изпитва нужда да накара свой съученик да се почувства неудобно, само за да изглежда самият той по-силен? Какво всъщност се опитва да постигне Тони?“

00:25–00:40 | Стъпка 3: Анализ на диалога и разпределяне на ролите

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Указания: Разделете класа на малки групи от по четирима ученици. Раздайте разпечатан текст на разговора от платформата. Във всяка група определете по един ученик, който да прочете една от следните роли:

- **Мартин** – ученикът, който е обект на тормоза;
- **Тони** – агресорът;
- **Ясен** – пасивният свидетел;
- **Никола** – свидетелят, който се намесва в защита на Мартин.

Помолете учениците да прочетат сцената веднъж точно както е написана, като обърнат внимание на начина, по който Тони използва хумора, за да оправдае жестокото си поведение.

Тони: *(сочи Мартин и казва високо)*

„Уау! Вижте косата на Мартин! Сигурен ли си, че не ти трябва фиба или диадема?“

(Някои ученици се засмиват нервно. Мартин изглежда притеснен.)

Мартин: *(тихо, опитвайки се да не обръща внимание)*

„Това е просто коса. На мен ми харесва така.“

Тони: *(подигравателно)*

„Просто коса ли? Приличаш на момиче! Да не се опитваш да станеш такава?“

Ясен: *(свива рамене, несигурно)*

„Ами... предполагам, че наистина е малко дълга.“

Тони: *(самодоволно)*

„Следващото нещо ще е Мартин да дойде на училище с рокля!“

Когато на екрана се появи въпросът, не натискайте веднага **„ПРОДЪЛЖИ“**. Застанете близо до екрана, насочете вниманието на учениците към текста и прочетете ясно въпроса на глас:

„Какво можеше да се случи, ако никой не беше защитил Мартин?“

Помолете учениците да се съсредоточат върху емоционалното състояние на Мартин и отношенията в групата. Не приемайте общи отговори като „щеше да стане нещо лошо“. Насърчете ги да използват конкретни понятия, например:

- изолация;
- превръщане на Мартин в изкупителна жертва;
- засилване на позицията на агресора.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Дайте на учениците две минути, за да обсъдят въпроса по двойки. Така и по-тихите ученици или тези, които се затрудняват да говорят пред целия клас, ще получат възможност да изразят мнението си.

Съберете отговори от различните двойки. Запишете идеите им на дъската в две колони:

- „Въздействие върху Мартин“
- „Въздействие върху групата“

Преди да натиснете „ПРОДЪЛЖИ“, обобщете мненията им, като подчертаете, че мълчанието също е избор. След това продължете, за да видите как се развива ситуацията в сценария.

Когато на екрана се появи въпросът:

„Защо според вас Ясен се извини?“

оставете сценария на пауза. Дайте на учениците кратък момент на тишина, за да помислят за развитието на образа на Ясен и за последните му действия в историята.

Насочете учениците да потърсят по-задълбочен отговор, а не само очевидно обяснение. Помогнете им да обсъдят различните причини, поради които човек може да се извини:

- Извинението породено ли е от искрено съжаление и съпричастност?
- Целта му е да възстанови отношенията с другия човек?
- Дължи ли се на натиск от страна на групата?

Разделете учениците на групи от по трима или четирима. Помолете ги да обсъдят чувствата, които могат да стоят зад едно извинение, например:

- вина;
- смелост;
- уязвимост.

Докато учениците споделят идеите си, записвайте на дъската по-богати и точни думи за различните емоции, за да разширите речника им, свързан с чувствата.

Обобщете дискусията, като подчертаете, че извинението може да бъде както проява на сила, така и обмислен начин за възстановяване на отношенията.

Натиснете „ПРОДЪЛЖИ“, за да разберете каква е действителната мотивация на Ясен в сценария.

Заклучителна дискусия по сценария

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

В края на сценария на екрана ще се появят въпроси за обсъждане. Не преминавайте набързо през тях. Използвайте този екран като отделна заключителна работна сесия.

Можете да промените подредбата на класната стая или да разпределите различните въпроси между отделни групи, за да осигурите по-задълбочено обсъждане.

Въпроси, свързани с Мартин

Насочете учениците към:

- съпричастността;
- емоционалното въздействие;
- гледната точка и преживяванията на ученика, който е обект на тормоза;
- неговата уязвимост.

Въпроси, свързани с Ясен и Никола

Поставете акцент върху моралните дилеми. Използвайте въпросите, за да разгледате разликата между:

- активната намеса;
- пасивното съгласяване;
- късното осъзнаване и съжаление.

Помогнете на учениците да разберат връзката между поведението на Тони и реакциите на останалите герои – Мартин, Ясен и Никола.

Подчертайте, че силата на Тони зависи изцяло от реакцията на публиката. Когато останалите ученици се противопоставят, той губи подкрепата и вниманието, които му позволяват да продължи.

Представете и запишете на дъската следните основни психологически и социални понятия:

- сплашване;
- налагане на надмощие;
- социален статус;
- поемане на отговорност;
- провокация.

Попитайте учениците каква би била подходящата последица за поведението на Тони.

Насърчете ги да помислят как училищната общност може едновременно:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- да потърси отговорност от ученик, проявил агресивно поведение;
- да разгледа причините, които стоят зад това поведение;
- да предотврати подобни случаи в бъдеще.

Час 2 – 40 минути

Упражняване на активна подкрепа и прилагане на ненасилствена комуникация

Незадължителна дейност

Разделете класа на малки групи и им поставете творческа задача за разработване на кратък сценарий.

Учениците трябва да напишат и изиграят кратка ролева сцена, която представя възможно продължение на историята, непоказано в платформата.

Възможни ситуации за групите

Ситуация А:

Тони и Мартин провеждат насочен разговор с учител или училищен психолог, за да разрешат проблема чрез възстановителен подход.

Ситуация Б:

Ясен и Никола разговарят насаме с Тони и му обясняват защо поведението му е било неприемливо и защо са избрали да защитят Мартин.

Педагогическа цел

Учениците да упражнят устното си изразяване и прагматичните си комуникативни умения – как учтиво, но твърдо да се противопоставят на някого на английски език.

След това създайте заедно с класа опорна таблица въз основа на заключителния въпрос от предходния екран:

„Какво можем да кажем или направим?“

Разделете дъската на три колони, насочени към конкретни действия:

Какво да КАЖЕМ

Примери за пряка словесна намеса:

- „Това не е забавно.“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- „Остави го на мира.“
- „Спри, това не е окей.“

Какво да НАПРАВИМ

Примери за непряка намеса:

- да се отдалечим от ситуацията заедно с ученика, който е обект на тормоза;
- да потърсим безопасно помощ от учител или друг доверен възрастен;
- да прекъснем ситуацията по начин, който не излага никого на допълнителен риск.

Как да ПОДКРЕПИМ

Примери за съпричастност след инцидента:

- да попитаме ученика как се чувства;
- да проверим по-късно дали е добре;
- да му покажем, че не е сам;
- да му помогнем да потърси подкрепа.

Педагогическа цел

Учениците да преминат от обсъждането на абстрактни морални принципи към конкретни действия с нисък риск, които действително могат да приложат в реална ситуация.

Преместете фокуса на дискусията от измислените герои към реалната училищна среда на учениците.

Помогнете на класа да обобщи идеите си в нагледна опорна таблица, озаглавена:

„Инструменти за активна подкрепа“

Разпределете предложенията в следните категории:

- словесна намеса;
- невербална подкрепа;
- начини за подаване на сигнал и търсене на помощ.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Раздайте малки празни картончета. Помолете всеки ученик да запише едно ясно изречение, което би се чувствал достатъчно уверен да каже на глас, ако види как се подиграват на негов съученик.

Можете да дадете следните примери:

- „Стига, това не е забавно.“
- „Остави го на мира, вече каза достатъчно.“

Кажете на учениците да поставят картончето в несесера или портфейла си като лично напомняне как могат да реагират.

Завършете часа, като подчертаете, че подкрепата между връстниците и противопоставянето на тормоза са активни избори, които влияят върху цялостната атмосфера в училище.

Използвайте отговорите и участието на учениците по време на сесията като текуща оценка на способността им да разсъждават по етични въпроси и да прилагат по-сложни комуникативни умения.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

СЦЕНАРИЙ 2: „Справяне с физическо нападение и дискриминация“ (КМОР)

- **Целева възрастова група:** 10–14 години – начален до ранен прогимназиален етап
- **Основни теми:** ксенофобия, културни и етнически предразсъдъци, физическо насилие, подаване на сигнал и реакция от страна на училището

Час 1 – 40 минути

Разпознаване на предразсъдъците и проследяване на ключовите моменти в ситуацията

Използвайте хартиено тиксо или въже, за да очертаете голям кръг в средата на класната стая. Помолете всички ученици да застанат от външната му страна.

Прочетете на глас поредица от твърдения, свързани с личния и културния произход, например:

- „Всеки, който у дома говори повече от един език.“
- „Всеки, който е роден в друг град или друга държава.“
- „Всеки, който отбелязва културни или религиозни празници, различни от тези на мнозинството.“

Помолете учениците, за които даденото твърдение се отнася, да пристъпят в центъра на кръга. Спрете дейността и насочете вниманието на класа към образувалото се физическо разделение. Кажете:

„Хората лесно могат да изградят невидими стени помежду си и да изолират някого единствено заради неговия външен вид, акцент или произход. Именно подобни нагласи могат да стоят в основата на тормоза, свързан с ксенофобия и дискриминация.“

Отворете сценария на основния екран и покажете въвеждащата страница. Прочетете текста спокойно и ясно:

„В този сценарий ще се запознаете с Алекс, който се сблъсква с трудна ситуация в училище.“

Тъй като сценарият е предназначен за ученици на възраст между 10 и 14 години, избягвайте прекалено опростения език. Представете темата като сериозен разговор за отношенията между хората, равнопоставеността и отговорността.

Обяснете, че тормозът често произтича от:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- стереотипи;
- културни предразсъдъци;
- страх или недоверие към различията;
- стремеж някой да бъде изолиран от групата.

Подчертайте, че когато човек е нападан заради своя произход или идентичност, ситуацията вече не е обикновен личен конфликт, а проява на дискриминация.

Прочетете изреченията на екрана и насочете учениците да се опитат да разберат гледната точка на Алекс. Натиснете бутона за продължаване, за да започне историята.

Алекс е ученик от различен културен произход. По време на междучасието той отива до чешмата, за да пие вода. Там към него се приближават петима съученици и започват да му се подиграват.

Когато на екрана се появи тъмносиният панел, оставете сценария на пауза. Прочетете въпроса бавно, сериозно и съпричастно:

„Как според вас се чувства Алекс, когато съучениците му казват: „Ти нямаш място тук“?“

Оставете кратка пауза, преди да поискате отговори.

Обяснете ясно, че изразът **„Ти нямаш място тук“** не е обикновена обида или закачка по време на междучасие. Той отрича правото на Алекс да бъде част от училищната общност единствено заради неговия произход. Поради това представлява проява на културна и етническа дискриминация.

Важна бележка за безопасността

Преди да започнете дискусията, припомнете правилата, установени по време на подготовката. Те са необходими, за да остане разговорът безопасен, уважителен и подкрепящ за всички.

- Поверителност - „Това, което споделяме в тази стая, остава между нас.“
- Активно и уважително слушане - Всеки трябва да обръща пълно внимание на човека, който говори, без да го прекъсва, осмива или оценява.
- Задължително запазване на анонимността - Не трябва да се използват реалните имена на съученици, учители или други хора от училището. Не трябва да се разказват конкретни реални случаи по начин, който позволява участниците в тях да бъдат разпознати.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Всеки ученик има право да не отговори на въпрос или да не участва в определена дейност, ако темата го кара да се чувства неудобно.

За да задълбочите съпричастността, попитайте класа:

„Представете си, че сте се преместили в нова държава, все още не говорите добре езика и още през първата седмица група ученици ви казва, че нямате място там. Как това би повлияло на желанието и смелостта ви да дойдете отново на училище на следващия ден?“

Обобщете мненията на учениците на дъската. Подчертайте, че пренебрегването на словесното изключване често му позволява да продължи и да прерасне в значително по-опасно поведение.

Помолете доброволец да натисне **„ПРОДЪЛЖИ“**, за да видите как Алекс се опитва да реагира на първоначалната ситуация.

Когато се появи следващият тъмносин панел, отново оставете екрана на пауза. Прочетете ясно въпроса:

„Какво трябва да направи ученик, ако види, че някой е тормозен или изключван?“

Оставете учениците първо да помислят самостоятелно или да обсъдят въпроса по двойки.

Преди общата дискусия отново напомнете:

- разговорът е поверителен;
- изслушваме другите без осъждане;
- не използваме реални имена;
- не обсъждаме разпознаваеми реални случаи от училището.

Разпределете предложенията на учениците на дъската в две основни категории.

Пряка подкрепа от връстник – действия с нисък риск

Това могат да бъдат:

- заставане близо до засегнатия ученик, когато ситуацията все още е безопасна;
- показване, че той не е сам;
- използване на кратко, спокойно изречение като „Ела с нас“;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- създаване на безопасно отклоняване на вниманието, което позволява на ученика да се отдалечи;
- отправяне на приветлив или подкрепящ коментар.

Подчертайте, че учениците **не трябва да се намесват физически между участниците**, да бутат, дърпат или блокират другите.

Непряка намеса и търсене на помощ

Това включва бързо обръщане към мрежата от възрастни, които отговарят за безопасността в училище:

- дежурен учител;
- класен ръководител;
- училищен психолог или педагогически съветник;
- член на училищното ръководство;
- друг доверен възрастен.

Обяснете, че търсенето на възрастен не е „доносничество“. То е начин да се предотврати вреда и да се задейства отговорността на училището.

Запишете окончателните предложения на учениците на дъската. Обяснете, че тези идеи ще бъдат използвани при създаването на общ класен плакат **„Правила за помощ“** чрез Canva в следващата дейност.

След като класът постигне общо разбиране за безопасните начини за реакция, натиснете **„ПРОДЪЛЖИ“**.

Оставете сценария на пауза при последния въпрос. Прочетете го с насърчителен тон:

„Какво могат да направят училищата, за да помогнат на всеки ученик да се чувства в безопасност и прият?“

Подчертайте, че намесата на свидетел може да помогне в конкретния момент, но промяната на цялостната училищна култура може да предотврати тормоза, преди той да започне.

Припомнете основното послание на урока:

Културното многообразие обогатява училищната общност, а не я застрашава.

Помолете учениците да помислят как класът може активно да приема и цени различията, а не само да ги „търпи“.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Попитайте:

„Кое е едно правило, за което всички можем да се съгласим, за да направим класа си безопасно и добро място?“

Запишете идеите на дъската. Те трябва да изградят обща рамка, основана на:

- уважение;
- активно слушане;
- равнопоставеност;
- недопускане на дискриминация;
- безопасно търсене на помощ;
- подкрепа между съучениците.

Обяснете, че отговорите ще бъдат използвани за общия плакат **„Правила за помощ“**. Той може да бъде разпечатан и поставен в класната стая като постоянно напомняне за поетия общ ангажимент.

След като съберете основните правила, натиснете **„ПРОДЪЛЖИ“**, за да приключите дигиталната част от историята на Алекс.

Заклучителна дискусия по сценария

Покажете на екрана страницата **„Дискусия“**, оформена като тетрадка. Обяснете, че учениците вече са преминали през историята и сега ще споделят какво са научили и как могат да помогнат за безопасността на собствената си училищна общност.

Преди да прочетете въпросите, кажете:

„Докато обсъждаме тези въпроси, не забравяйте основното ни правило: не споменаваме реални имена на съученици и не разказваме разпознаваеми случаи от училището. Тук сме, за да се изслушваме без осъждане и подигравки.“

Не бързайте с въпросите. Нека учениците първо запишат кратки отговори в тетрадките си или да ги обсъдят по двойки, преди да започнете разговор с целия клас.

Чувства и емпатия

1. *„Как мислите, че се е почувствал Алекс в историята?“*
2. *„Ако вие бяхте на мястото на Алекс, как щяхте да се почувствате?“*
3. *„Защо е важно да забелязваме чувствата на другите хора?“*

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Țicleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Насърчете учениците да използват по-точни думи, а не само „тъжен“ или „зле“. Подходящи понятия за тази възрастова група са:

- *изолиран;*
- *набелязан;*
- *невидим;*
- *несигурен;*
- *унижен;*
- *обезценен;*
- *уплашен;*
- *безпомощен;*
- *неприет.*

Подчертайте, че когато някой е нападан заради държавата или културата, от която произхожда, емоционалното въздействие може да бъде особено дълбоко, защото се засяга важна част от неговата идентичност.

Помощ като приятел

„Кое е едно просто нещо, което приятел може да направи, за да помогне на човек, който е тормозен?“

„Защо малък жест, като да застанеш до някого или да кажеш нещо мило, може да има голямо значение?“

Поставете акцент върху думата „**просто**“. Оспорете погрешното разбиране, че прекъсването на тормоза винаги изисква пряка или физическа конфронтация.

Обсъдете как безопасно действие, например да се приближиш до Алекс, да го повикаш да тръгне с теб или незабавно да потърсиш учител, може:

- да намали усещането му за изолация;
- да покаже на групата, че поведението ѝ не получава подкрепа;
- да предотврати ескалация;
- да активира училищните механизми за защита.

Разгледайте и моментите, в които реакцията на възрастните не е била достатъчна. В историята учителят разговаря накратко с групата и просто им казва да спрат. Когато не се предприемат последващи действия, учениците отново причакват Алекс и ситуацията прераства във физическо нападение.

Обяснете, че формалната реакция на училището трябва да включва не само предупреждение, а и:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Tâceni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- гарантиране на безопасността на засегнатия ученик;
- документиране на сигнала;
- уведомяване на подходящите училищни специалисти;
- проследяване на случая;
- работа с учениците, извършили тормоза;
- информиране и включване на родителите, когато е необходимо;
- предотвратяване на повторно насилие.

Докато учениците предлагат малки и безопасни действия, записвайте основните им идеи на дъската. Напомнете:

„Запомнете тези предложения, защото ще ги използваме за окончателния класен плакат „Правила за помощ“.“

Насочете учениците към практическите решения, записани на дъската, и ги помолете да отворят Canva. При работа без дигитални устройства раздайте голям лист и маркери.

След приключването на плаката съберете отново класа за кратка заключителна рефлексия. Помолете всеки ученик да довърши устно или писмено едно от следните изречения:

„Едно нещо, което ще направя, ако видя, че някой е изолиран, е...“

или

„За да помогна на всеки в нашия клас да се чувства приет, аз ще...“

Заключителна проверка на емоционалното състояние

Темите за физическото насилие и етническата дискриминация могат да предизвикат силни чувства. Преди края на часа приложете предварително договорения механизъм за безопасност.

Благодарете на учениците за откритостта, уважението и внимателното слушане. Напомнете им:

„Това, което обсъдихме днес, остава в тази стая, за да защитим личното пространство на всеки.“

Кажете също:

„Ако историята ви е накарала да се почувствате неудобно или искате да споделите нещо насаме, можете да се обърнете към мен след часа.“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Разпечатайте готовия плакат от Canva и го поставете на видимо място, например близо до входа на класната стая. Той ще служи като постоянно напомняне за общия ангажимент на класа да предотвратява тормоза и да цени многообразието.

Час 2 – 40 минути

Възстановителни подходи и създаване на схема за безопасна реакция

Незадължителна дейност

Помолете групите да представят чрез ролева игра ситуацията при чешмата, но този път да променят начина, по който реагират свидетелите.

Безопасно отвеждане на засегнатия ученик

Обяснете на учениците, които играят ролята на свидетели, че когато започне словесната агресия, те не трябва:

- да застават физически между Алекс и останалите;
- да бутат или дърпат участниците;
- да блокират пътя на учениците, които проявяват агресия;
- да се опитват сами да прекратят физическо нападение.

Вместо това могат да създадат просто отклоняване на вниманието, което помага на Алекс да се отдалечи безопасно, например:

„Алекс, учителят ни търси. Ела с нас.“

След това групата трябва веднага да се придвижи заедно до най-близкия учител, представител на училищното ръководство, училищен психолог или друг доверен възрастен.

Подчертайте:

Учениците никога не трябва да застават физически между хора, които са в конфликт или участват във физическо насилие.

Дискусия в кръг

Съберете целия клас в кръг и обсъдете следните въпроси:

1. *„Как се е променило усещането на Алекс за безопасност в училището, след като учителят е отправил само кратко предупреждение и си е тръгнал?“*

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

2. „Защо недостатъчната реакция на възрастен може да насърчи извършителите да преминат от словесно изключване към физическо насилие?”
3. „Ако видите, че група ученици следва уязвим съученик към място без надзор, какви конкретни действия трябва да предприемете незабавно?”

Създаване на „Схема за безопасна реакция на учениците“

Раздайте листове и маркери. Помолете всяка група да създаде ясна и практична схема, която показва какво трябва да направи ученик, ако стане свидетел на заплахи или тормоз, основани на произхода или идентичността на даден човек.

Схемата трябва да включва следните стъпки:

Стъпка 1: Прекъснете ситуацията безопасно

Използвайте кратко изречение или отклоняване на вниманието, без да влизате във физическа конфронтация.

Стъпка 2: Помогнете на засегнатия ученик да се отдалечи

Поканете го да тръгне с вас към доверен възрастен или към безопасно място, където има училищен надзор.

Стъпка 3: Подайте ясен сигнал

Разкажете точно какво сте видели на определен учител или друг служител, отговарящ за безопасността. Не омаловажавайте случая и не го представяйте като „обикновена шега“.

Стъпка 4: Проследете как се чувства ученикът

Проверете по-късно дали е добре, дали се чувства в безопасност и дали има нужда от допълнителна подкрепа.

След представянето на схемите обобщете, че безопасната реакция не означава ученикът сам да поема ролята на охрана или да влиза във физическа конфронтация. Тя означава да:

- прекъсне изолацията по безопасен начин;
- помогне на засегнатия ученик да се отдалечи;
- потърси незабавно възрастен;
- подаде точна информация;
- продължи да оказва подкрепа.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

СЦЕНАРИЙ 3: „Инцидентът в коридора“ (Сдружение „Знам и Мога“)

- **Целева възрастова група:** 7–12 години – начален етап
- **Основни теми:** физическа агресия, лични граници, пространства с ограничен надзор и ролята на свидетелите

Час 1 – 40 минути

Разпознаване на личните граници и анализ на сценария

Стъпка 1: „Светофар на физическите граници“

Раздайте на всеки ученик три цветни картончета:

- зелено;
- жълто;
- червено.

Обяснете, че ще прочетете различни примери за физически действия, които могат да се случат по време на междучасие.

Учениците трябва да вдигнат:

- **зеленото картонче**, ако смятат, че действието е приятно и забавно за всички;
- **жълтото картонче**, ако действието може да накара някого да се почувства неудобно или да прекрачи личната му граница;
- **червеното картонче**, ако действието е опасно или причинява вреда.

Прочетете следните примери:

„Гониш приятел, който се смее и също тича, защото иска да участва в играта.“
Зелено

„Дърпаш силно раницата на съученик отзад, защото смяташ, че е забавно.“
Жълто или червено

„Спъваш някого в коридора и се отдалечаваши, докато група ученици се смее.“
Червено

След като учениците покажат отговорите си, обсъдете накратко разликите между трите ситуации.

Подчертайте следното основно правило:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

„Дали едно действие е нараняващо, се определя от въздействието му върху човека, към когото е насочено, а не само от намерението на човека, който го извършва.“

Обяснете, че дори когато някой твърди, че „само се шегува“, действието му не е игра, ако другият човек се чувства уплашен, неудобно му е, иска поведението да спре или е наранен.

Стъпка 2: Начало на дигиталния сценарий

Стартирайте дигиталния сценарий **„Инцидентът в коридора“**.

Покажете въвеждащия екран и прочетете текста на глас, като правите кратки паузи:

„Игра, шега... или нещо по-сериозно? В този сценарий ще видите как действията могат да наранят, дори когато това не е било намерението. Какво бихте направили, ако станете свидетели на подобна ситуация?“

Оставете кратка пауза, за да могат учениците да обмислят двусмислието между играта и опасното поведение.

Насочете вниманието им към израза:

„...действията могат да наранят, дори когато това не е било намерението.“

Задайте кратък въпрос за проверка на разбирането:

„Можете ли да се сетите за ситуация, в която някой е казал „Само се шегувах“, но другият човек всъщност се е почувствал наранен или уплашен?“

Не започвайте веднага продължителна дискусия. Дайте на учениците една минута, за да разгледат въпроса:

„Какво бихте направили, ако видите, че това се случва?“

Помолете ги да запишат една дума или кратък израз, който описва първата им реакция, например:

- „Казвам „Спри“.“
- „Търся учител.“
- „Извиквам помощ.“
- „Оставам до ученика.“
- „Помагам му да се отдалечи.“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Обяснете, че сега ще преминат през интерактивен сценарий, в който подобни решения имат значение.

Съберете няколко кратки отговора от класа и продължете към историята.

Стъпка 3: Защо е важно да слушаме, когато някой каже „Спри“?

Когато на екрана се появи въпросът:

„Защо е важно да слушаме, когато някой ни помоли да спрем?“

оставете сценария на пауза.

Прочетете въпроса на глас, като поставите ясен акцент върху думите „слушаме“ и „спрем“.

Припомнете на учениците как се развива инцидентът в коридора:

- Димитър първоначално е развълнуван и иска да играе.
- Той започва да бутва Иван по рамото.
- Иван се чувства неудобно и казва тихо: „Моля те, спри.“
- Димитър не разбира или не обръща внимание на молбата му.
- Той продължава да се закача и започва да дърпа раницата на Иван.
- Ситуацията излиза извън контрол, Иван губи равновесие и се удря в стената.

Обяснете, че първоначалното намерение на Димитър може да е било да играе, но пренебрегването на молбата на Иван превръща ситуацията в опасна.

Дайте на учениците две минути, за да обсъдят въпроса с човека до тях.

Насочете разговора им чрез следните допълнителни въпроси:

- „Как се чувства човек, когато другите не уважават личното му пространство?“
- „Как се чувства човек, когато каже „Спри“, но другият продължи?“
- „В кой момент една закачка престава да бъде игра и се превръща в агресия или тормоз?“
- „Как можем да разберем, че някой вече не се забавлява?“

Съберете кратка обратна връзка от двойките и запишете основните думи на дъската, например:

- страх;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- неудобство;
- болка;
- несигурност;
- неуважение;
- нарушаване на личните граници.

Формулирайте заедно с класа ясно правило:

„Когато някой каже „Спри“, спираме веднага, независимо какво е било намерението ни.“

След това продължете с дигиталния сценарий.

Стъпка 4: Какво можеха да направят свидетелите?

Когато на екрана се появи въпросът:

„Какво можеха да направят свидетелите, за да помогнат на Иван?“

отново оставете сценария на пауза.

Насочете вниманието към колебанието на двамата свидетели. Единият смята, че трябва да извикат учител, а другият се притеснява, че възрастният може да им се скара или предполага, че Иван и Димитър просто си играят.

Обяснете, че свидетелите понякога искат да помогнат, но могат:

- да се страхуват, че и те ще бъдат въввлечени;
- да не са сигурни дали ситуацията е сериозна;
- да се притесняват как ще реагира възрастният;
- да смятат, че някой друг ще предприеме действие;
- да не знаят как да помогнат безопасно.

Адаптирайте очакваните отговори според възрастта на учениците.

За по-малките ученици – 7–8 години

Насочете ги към прости и конкретни действия:

- да извикат учител;
- да кажат високо: „Моля те, спри“;
- да кажат: „Това не е безопасно“;
- да останат близо до Иван, без да влизат във физическа намеса;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- да потърсят помощ от доверен възрастен.

За по-големите ученици – 9–12 години

Насърчете ги да формулират по-конкретни стратегии:

- спокойно да подкрепят границата, поставена от Иван;
- да кажат: „Той те помоли да спреш“;
- да поканят Иван да се отдалечи заедно с тях;
- незабавно да информират учител;
- да останат с Иван, докато пристигне възрастен;
- да обяснят точно какво са видели.

Подчертайте, че учениците **не трябва**:

- да застават физически между участниците;
- да бутат или дърпат друг ученик;
- да се опитват сами да прекратят физически конфликт;
- да извършват действия, които могат да изложат тях или другите на допълнителен риск.

Дайте на класа 90 секунди, за да предложи кратки фрази или действия.

Разделете дъската на две части:

Пряка намеса, когато е безопасно

- „Моля те, спри.“
- „Това не е безопасно.“
- „Иван каза да спреш.“
- „Не дърпай раницата му.“

Непряка намеса и търсене на помощ

- незабавно извикване на учител;
- уведомяване на дежурен учител;
- придружаване на Иван до безопасно място;
- точно разказване на случилото се;
- оставане близо до него, докато получи помощ.

Напомнете на учениците, че подкрепата на съученик допринася за изграждането на сигурна училищна среда, в която всеки може да се чувства защитен.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Натиснете „ПРОДЪЛЖИ“, за да видите как приключва интерактивният сценарий.

Заклучителна дискусия по сценария

Последният екран съдържа няколко по-задълбочени въпроса за размисъл. Не ги разглеждайте набързо.

Можете да помолите учениците да седнат в кръг, така че всички да се виждат и чуват.

Разгледайте първите въпроси сравнително кратко, за да се уверите, че целият клас разбира какво се е случило. След това отделете повече време на въпроса:

„Как разпознаваме кога физическото поведение престава да бъде игра?“

Припомнете, че Димитър е бил изпълнен с енергия и в настроение за игра. Обяснете, че силното вълнение понякога може да попречи на човек да забележи чувствата и границите на другите.

Насочете учениците да разпознават конкретни признаци на неудобство:

- отдръпване;
- напрегната стойка;
- уплашено или тъжно изражение;
- промяна в тона на гласа;
- плач или сълзи;
- загуба на равновесие;
- опит за отдалечаване;
- дори тихо изречено „Моля те, спри“.

За по-малките ученици – 7–8 години

Помолете ги да покажат или опишат прости изражения и движения, които могат да означават, че някой не се чувства добре:

- намръщване;
- отдръпване;
- прикриване с ръце;
- плач;
- уплашен поглед.

За по-големите ученици – 9–12 години

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Насърчете ги да анализират отговорността на групата да прекрати играта, когато дори един от участниците вече не се забавлява или се чувства несигурен.

Подчертайте:

Една игра е игра само когато всички участници се чувстват добре и участват доброволно.

Помолете учениците да напишат кратък отговор на следната задача:

„Помислете за Иван, Димитър и двамата свидетели в коридора. Ако следващата седмица видите някой да бута съученик или да дърпа раницата му под претекста, че „само се шегува“, каква точно фраза бихте използвали, за да реагирате безопасно?“

Час 2 – 40 минути

Възстановителни подходи и споразумение за безопасност

Незадължителна дейност

Разделете учениците на малки групи за ролева игра.

Преди началото ясно напомнете:

„Това е безопасна ролева игра. Не трябва да има истинско бутане, дърпане, спъване или докосване. Всички движения се показват само чрез жестове, изразжения и думи.“

Първо представяне: Обичайният край

Помолете групите да изиграят ситуацията по начина, по който тя първоначално се развива:

- Димитър продължава да се закача, въпреки че Иван казва да спре.
- Свидетелите стоят отстрани и се колебаят.
- Единият предполага, че момчетата просто си играят.
- Никой не търси помощ навреме.
- Иван остава уплашен и наранен, докато учителят не чува шума и не се намесва.

След краткото представяне кажете високо:

„Стоп!“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Обяснете, че групата ще изиграе историята отново, но този път свидетелите ще реагират безопасно и навреме.

Второ представяне: Край с активна и безопасна подкрепа

Помолете учениците, които играят ролята на свидетели, да покажат следните действия:

1. Единият свидетел казва ясно:

„Моля те, спри. Иван каза, че не му е приятно.“

или:

„Това не е безопасно.“

2. Другият свидетел незабавно търси учител.
3. Свидетелите остават близо до Иван, без да застават физически между него и Димитър.
4. Те не бутат, не дърпат и не докосват никого.
5. След намесата на възрастния те проверяват дали Иван е добре и, ако той желае, го придружават до класната стая, училищния психолог или друг доверен възрастен.

Подчертайте, че активната подкрепа не изисква физическа намеса. Най-важното е учениците:

- да разпознаят опасността;
- да потърсят възрастен;
- да не оставят засегнатия ученик сам;
- да разкажат точно какво се е случило.

Дискусия в кръг

Помолете учениците да седнат в широк кръг и задайте следните въпроси:

1. „Какви страхове или притеснения могат да попречат на един ученик да помогне, когато вижда опасна ситуация?“
2. „Как мълчаливото наблюдение може неволно да насърчи Димитър да продължи?“
3. „Как може да се почувства Иван, когато другите виждат какво се случва, но не предприемат нищо?“
4. „Ако се страхувате, че след това и вие може да станете обект на тормоз, как можете да потърсите помощ, без да влизате в пряка конфронтация?“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

5. „Кой е най-близкият възрастен, към когото можете да се обърнете по време на междучасие?”

Обяснете, че безопасните възможности включват:

- незабавно търсене на дежурен учител;
- обръщане към друг член на училищния персонал;
- подаване на сигнал заедно с друг съученик;
- поканване на засегнатия ученик да се отдалечи;
- оставане с него, докато пристигне помощ.

„Стена на безопасността и уважението“

Раздайте на всеки ученик хартиено картонче с формата на тухла. Помолете учениците да запишат върху него един конкретен ангажимент, който могат да изпълнят, за да бъдат коридорите по-безопасни по време на междучасие.

Примери:

- „Когато някой каже „Спри“, ще го послушам. “
- „Ако видя опасно бутане, ще извикам учител. “
- „Няма да се смея, когато някой е наранен. “
- „Ще остана до съученик, който се чувства уплашен. “
- „Ще уважавам личното пространство на другите. “
- „Ще помогна на другите да се чувстват в безопасност. “

Нека всеки ученик залепи своята хартиена тухла върху вратата или върху голям плакат.

Подредете картончетата така, че заедно да образуват:

„Стена на безопасността и уважението“

Завършете дейността, като прочетете на глас няколко от ангажиментите и подчертаете, че безопасната училищна среда се изгражда чрез малките ежедневни действия на всички членове на класа.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

СЦЕНАРИЙ 4: „Красиво или грозно патенце?“ (MSPEI)

- **Целева възрастова група:** 7–10 години – начален етап
- **Основни теми:** социално изключване, изолация поради социални и икономически различия, приемане на многообразието, терапия чрез приказки

Час 1 – 40 минути

Пренасяне на посланията от приказката към реалния живот и разпознаване на социалното изключване

Подготвителна дейност: „Невидимото изключване“

Поставете в кутия или буркан няколко карти с кратки ситуации, които описват по-тихи и трудно забележими прояви на социално изключване в училище.

Примерни ситуации:

1. „Ученик сяда на масата по време на обяд, а две деца веднага вземат нещата си и се преместват на друго място.“
2. „Ученик носи стари и износени обувки, а съучениците му го гледат и си шепнат, докато класът се подрежда.“
3. „Ученик се затруднява да разбере правилата на играта, защото все още не говори добре езика, а останалите деца продължават без него.“

Поканете трима ученици да изтеглят по една карта и да представят ситуацията само чрез движения, изражения и език на тялото, без да използват думи.

Напомнете, че сцените трябва да бъдат изиграни внимателно и без действително осмиване или посочване на конкретен ученик от класа.

След всяка сцена попитайте:

- „Как разбрахте, че някой е изключен, въпреки че никой не каза нищо?“
- „Какво показваше езикът на тялото на детето?“
- „Как може да се чувства човек в такава ситуация?“

Подчертайте, че социалното изключване често е тихо и почти невидимо. То може да не включва физическо насилие или пряка обида, но въпреки това може да накара детето да се чувства нежелано, самотно или неприето.

Обяснете:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Емоционалното нараняване може да бъде също толкова болезнено, колкото и физическото.

Бележка за емоционалната безопасност

Преди да започнете работа по сценария, напомнете на учениците:

- да не използват реални имена на свои съученици;
- да не разказват конкретни случаи по начин, който позволява участниците да бъдат разпознати;
- да слушат останалите без подигравки и прекъсване;
- че имат право да не участват в определен въпрос или дейност, ако се почувстват неудобно.

Използвайте механизма за безопасност, посочен във финалния сценарий: ученикът може тихо да вдигне ръка, ако има нужда от пауза или разговор насаме с учителя.

Начало на дигиталния сценарий

Отворете сценария „Красиво или грозно патенце?“ в платформата SABE.

Прочетете началния въпрос бавно и съпричастно:

„Какво е чувството да бъдеш изключен от групата?“

Оставете кратка пауза. Не изисквайте веднага отговори. Дайте възможност на учениците да помислят какво означава да бъдеш оставен извън обща игра, разговор или дейност.

Обяснете, че социалното изключване може да изглежда по различни начини:

- детето не е канено да играе;
- съучениците го игнорират по време на междучасието;
- никой не иска да работи с него;
- другите отказват да седнат до него;
- детето е оставяно последно при сформирание на групи;
- останалите шепнат или се отдалечават, когато то се приближи.

Подчертайте, че липсата на видим конфликт не означава, че няма причинена вреда.

Работа по двойки

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Помолете учениците да се обърнат към човека до себе си и в рамките на 60 секунди да отговорят на въпроса:

„Какво бихте направили, за да включите човек, който е останал сам?“

Всяка двойка трябва да предложи едно просто и незабавно действие, което може да бъде приложено по време на междучасие.

Примерни действия:

- да го поканат да се присъедини към играта;
- да му помагат да дойде при тях;
- да споделят играчка или материал;
- да седнат до него;
- да го попитат как се казва или какво обича да прави;
- да го включат в своята група.

Запишете предложенията на дъската под заглавие:

„Първи стъпки към приобщаването“

Обяснете, че учениците ще преминат през дейности, които ще им помогнат да разпознават по-добре кога някой е изключен и как могат да реагират.

Работа с интерактивните дейности

Следвайте указанията за всяка от игрите, показани на екрана.

Дейностите трябва да помогнат на учениците:

- да разберат невидимата емоционална тежест на социалното изключване;
- да развият емпатия към изолираното дете;
- да осъзнаят, че пасивното изключване може да бъде също толкова нараняващо, колкото пряката подигравка;
- да разпознават прилики и различия между хората;
- да приемат многообразието като нормална и ценна част от групата.

За дейността, свързана с приказката, може да бъде използвано анимационното филмче „Грозното патенце“ на български език, посочено във финалната версия на сценария:

<https://www.youtube.com/watch?v=-RwXrxCbK0g>

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Работа с приказката „Грозното патенце“

Пуснете откъса от приказката до момента, в който останалите животни изключват Патенцето и обиждат външния му вид.

Поставете плюшено патенце в средата на кръга.

Вместо учениците да отправят лични обиди или да измислят нови унижителни изрази, използвайте само думите и поведението, които вече присъстват в приказката. Насочете вниманието към тяхното въздействие.

Попитайте:

- „Как според вас се чувства Патенцето?“
- „Какво показват движенията и изражението му?“
- „Защо другите животни го изключват?“
- „Справедливо ли е да решаваме какъв е някой само по външния му вид?“
- „Какво можеше да направи поне едно от животните, за да му помогне?“

Раздайте на всеки ученик лист А4, разделен на две равни части.

Върху първата половина учениците рисуват:

„Как се чувства Патенцето сред останалите животни?“

Насърчете ги да използват цветове, форми и изражения, които показват неговите емоции.

След това пуснете следващия откъс от приказката, в който Патенцето открива, че се е превърнало в красив лебед.

Върху втората половина учениците рисуват:

„Какво почувства Патенцето, когато се превърна в лебед?“

Обсъдете рисунките, като попитате:

- „Как се промениха цветовете?“
- „Как се промени изражението на Патенцето?“
- „Защо то се чувства различно?“
- „Стана ли ценно едва когато се превърна в лебед, или винаги е било ценно?“
- „Защо не трябва да чакаме някой да се промени, за да го приемем?“

Подчертайте основното послание:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Патенцето не заслужава уважение само защото накрая се превръща в красив лебед. То заслужава уважение и приемане още от самото начало.

Преминаване от приказката към ежедневието

След приключването на интерактивните дейности задайте въпроса:

„Как можем още днес да помогнем на съученици, които се чувстват като „грозното патенце“?“

Поставете специален акцент върху думата „днес“, за да покажете, че разговорът вече не е само за приказката, а за реалния живот на учениците.

Преди да преминете към решения, попитайте как може да изглежда едно „грозно патенце“ в реална училищна среда.

Насочете вниманието им към по-тихите признаци на изолация:

- ученик седи сам на масата или на пейка по време на междучасието;
- ученик остава без група при обща задача;
- детето върви малко зад останалите, вместо заедно с тях;
- никой не го избира за партньор;
- другите деца спират разговора си, когато то се приближи;
- ученикът наблюдава игрите отстрани, но никой не го кани;
- детето рядко говори или участва, защото се страхува, че ще бъде отхвърлено.

Дайте на класа две минути, за да предложи лесни действия за приобщаване.

Запишете идеите им под заглавие:

„Действия за приобщаване“

Насърчете ги да се съсредоточат върху малки действия, които не изискват голям социален риск, но могат да имат значително въздействие:

- усмивка;
- зрителен контакт;
- поздрав;
- покана за участие;
- освобождаване на място до себе си;
- задаване на прост приятелски въпрос;
- избор на нов партньор за задача;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- споделяне на материали;
- сядане до човек, който е сам.

Напомнете:

Създаването на безопасна и приобщаваща среда е обща отговорност на цялата група, а не само задача на учителя.

Заключителна дискусия

Съберете учениците в кръг, далеч от екрана.

Задайте въпросите от финалната българска версия на сценария:

1. *„Какво означава приемане?“*
2. *„Трябва ли всички да си приличаме?“*
3. *„Защо различията са важни?“*
4. *„Как можем да подкрепим някого, който е изключен от групата?“*
5. *„Важно ли е да бъдем сплотена група?“*

Насочете разговора към идеята, че поведението на цялата група може напълно да промени преживяването на един ученик в училище.

Кажете:

„Патенцето се превърна в лебед, но какво се случва с нашите съученици? Как чрез собствените си избори можем да направим така, че утре никой да не се чувства невидим в нашата класна стая или в училищния коридор?“

Създаване на послания за приобщаване

Разделете учениците на малки групи от по трима или четирима.

Всяка група трябва да създаде кратко и лесно за запомняне послание от най-много 5–7 думи, което насърчава приемането или се противопоставя на социалното изключване.

Запишете на дъската думи, които могат да им помогнат:

- добре дошъл;
- ела;
- заедно;
- екип;
- приятел;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- доброта;
- безопасност;
- споделям;
- приемам;
- помагам.

Примерни послания

- „Различни отвън, еднакво ценни отвътре!“
- „Има място за всеки в отбора!“
- „Бъди приятел – включвай всеки!“
- „Заедно сме по-силни!“
- „Никой не трябва да остава сам!“

Групите могат да представят своите послания пред класа. Избраните изречения могат да бъдат включени в общата картичка или плакат:

„Патенце, ти си красиво“

Върху голям картон формат A2 всеки ученик може да добави рисунка, послание или добра дума.

Час 2 – 40 минути

Ненасилствена комуникация и творчески дейности

Незадължителна дейност

„Езикът на чакала“ и „езикът на жирафа“

Представете на учениците метафората за двата начина на общуване, използвана в модела за ненасилствена комуникация на Маршал Розенберг.

Чакалът

Чакалът говори чрез:

- оценки;
- обвинения;
- етикети;
- подигравки;
- отхвърляне;
- изключване.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Țicleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Пример:

„Ти не си като нас. Махай се.“

Жирафът

Жирафът има дълъг врат, който му помага да вижда ситуацията от по-широка гледна точка, и голямо сърце, което символизира емпатията.

Жирафът:

- наблюдава, без да обвинява;
- забелязва чувствата на другите;
- изразява потребностите си ясно;
- предлага решение;
- кани и приобщава.

Пример:

„Виждам, че стоиш сам. Искаш ли да седнеш при нас?“

Покажете играчка, изображение или рисунка на чакал и жираф. Прочетете различни изречения. Учениците трябва да определят кой „говори“ – чакалът или жирафът. След това ги помолете да преобразуват изключващите **„фрази на чакала“** в приобщаващи **„послания на жирафа“**.

Пример 1

Фраза на чакала

„Махай се, играта вече започна! Няма място за теб.“

Послание на жирафа

„Вече започнахме играта, но можеш да бъдеш следващият участник или да добавим още един играч към отбора.“

Пример 2

Фраза на чакала

„Не можеш да играеш футбол с нас. Прекалено си бавен и винаги разваляш резултата.“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Послание на жирафа

„Искаме да играем добре, но искаме и всеки да участва. Нека упражним подаванията заедно.“

Пример 3

Фраза на чакала

„Това е нашата пейка. Намери си друго място.“

Послание на жирафа

„В момента разговаряме за нещо лично, но на пейката има достатъчно място и можеш да седнеш при нас.“

Самостоятелна работа

Дайте на учениците допълнителни примери, които да преобразуват:

- „Не искаме да си в нашата група.“
- „Ти не разбираш играта, затова не можеш да участваш.“
- „Дрехите ти изглеждат странно.“
- „Никой не иска да седи до теб.“
- „Не си достатъчно добър за нашия отбор.“

Насърчете ги да създават отговори, които не са неестествено любезни или неискрени, а предлагат реалистичен и уважителен начин за включване.

Драматизационна дейност

Разделете класа на малки групи.

Всяка група трябва да изиграе кратка сцена, в която ученик е изключен от:

- игра;
- обща задача;
- маса по време на обяд;
- разговор;
- място на пейката;
- училищен отбор.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Първо групата показва как би звучала ситуацията чрез „езика на чакала“. След това сцената се изиграва отново, но този път учениците използват „езика на жирафа“ и показват приобщаващо решение. Напомнете, че не трябва да се използват реални имена или ситуации, свързани с конкретни съученици.

Творческа арт дейност: „Две лица на Патенцето“

Учениците могат да използват рисунките си от първия час или да получат нов лист, разделен на две части.

В първата половина изобразяват:

„Как изглежда клас, в който някой е изключен?“

Във втората половина:

„Как изглежда клас, в който всеки е приет?“

Помолете ги да обърнат внимание на:

- разположението на хората;
- израженията;
- цветовете;
- езика на тялото;
- това кой стои сам и кой е част от групата.

В края направете кратка изложба на рисунките.

Всеки ученик може да довърши едно от следните изречения:

„За да помогна на човек, който се чувства изключен, мога да...“

или:

„Нашият клас е по-силен, когато...“

Завършете часа с основното послание:

Не е необходимо всички да си приличаме, за да принадлежим към една група. Различията могат да направят класа по-интересен, по-богат и по-силен.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

СЦЕНАРИЙ 5 „Груповият чат и мемето“ (Liceul Tehnologic Ticlești)

- **Целева възрастова група:** 12–16 години – прогимназиален и гимназиален етап
- **Основни теми:** кибертормоз, трайност на онлайн съдържанието, увеличаване на аудиторията, дигитална следа, ролята на свидетелите и правилата за общуване в груповите чатове

Час 1 – 40 минути

Дигитална следа, увеличаване на аудиторията и работа с платформата

Стъпка 1: „Мрежата на споделянето“

Нарисувайте на дъската голяма геометрична мрежа.

В центъра напишете:

„Първоначалната лична публикация“

От центъра начертайте линии, които се разклоняват към:

- груповия чат на класа;
- други ученически чатове;
- училищни онлайн групи;
- профили в социалните мрежи;
- приложения за съобщения;
- приятели извън училището.

Помолете учениците да предположат колко време би било необходимо една унизителна снимка или меме, публикувани без съгласието на засегнатия човек, да достигнат до 500 екрана.

Обсъдете как всяко от следните действия увеличава аудиторията и повтаря причинената вреда:

- препращане;
- споделяне;
- правене на скрийншот с цел допълнително разпространение;
- публикуване в друг профил;
- отбелязване на други потребители;
- реагиране със смеещо се емоджи.

Подчертайте:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

В онлайн пространството вредата не се причинява само веднъж. Всяко ново споделяне, препращане или одобрително емоджи може да я повтори пред нова аудитория.

Обяснете понятието „дигитална следа“:

Всичко, което публикуваме, коментираме или споделяме онлайн, може да бъде запазено, копирано или разпространено, дори ако по-късно го изтрием.

Напомнете, че създаването или споделянето на унизително съдържание без съгласие може да нарушава училищните правила и в зависимост от съдържанието и националното законодателство да има и по-сериозни последици.

Стъпка 2: Начало на дигиталния сценарий

Отворете платформата SABE и изберете сценария:

„Груповият чат и мемето“

Когато се появи въвеждащият екран, оставете интерфейса на пауза.

Прочетете текста бавно и ясно:

„Започва като шега в групов чат... но остава ли само шега? В този сценарий ще видите колко бързо нещата могат да стигнат твърде далеч онлайн. Какво бихте направили, ако бяхте част от чата?“

Преди да натиснете „СТАРТ“, попитайте:

„Къде точно е границата между шега в груповия чат и кибертормоз?“

Разделете дъската на две колони:

Шега или закачка	Кибертормоз
Всички участници се забавляват	Един човек е унижен или наранен
Има взаимно съгласие	Съдържанието е създадено или споделено без съгласие

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

**CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI**

**Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi**

kmop

**Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA**

Шега или закачка	Кибертормоз
Може да бъде прекратена веднага	Продължава чрез споделяния, емоджита и коментари
Няма дисбаланс на силите	Група се насочва срещу един човек
Никой не се страхува да каже „Спри“	Засегнатият ученик се чувства безсилен или социално изолиран

Обяснете, че една онлайн „шега“ преминава границата, когато включва някой от следните елементи:

Дисбаланс на силите

Група ученици се насочва срещу един човек, който трудно може да спре разпространението на съдържанието.

Липса на съгласие

Изображение, рисунка, снимка, съобщение или друга лична информация се използват без изрично разрешение.

Повторяемост и мащаб

Онлайн съдържанието може да бъде гледано, споделяно и коментирано многократно. Всяко ново действие повтаря унижението.

Правила за безопасно обсъждане

Преди да продължите, установете ясни граници:

„По време на обсъждането няма да използваме реални имена на съученици, няма да показваме истински профили или телефони и няма да обсъждаме конкретни конфликти от нашия клас. Работим само с измислените герои от сценария.“

Напомнете също за **правото да не участваш**:

„Всеки има право да пропусне въпрос или дейност, ако темата му е прекалено лична или го кара да се чувства неудобно. Не е необходимо да обяснява защо.“

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Натиснете „СТАРТ“ и продължете с историята.

Стъпка 3: Личното творчество като проява на доверие

В историята Андрей, който обича да рисува, споделя своя рисунка в груповия чат на класа. Радо използва рисунката, за да създаде подигравателно меме. Други ученици реагират със смеещи се емоджита, а Йоана разпространява съдържанието допълнително, като го публикува в отделен профил.

Когато на екрана се появи въпросът:

„Как бихте се почувствали, ако нещо лично, което сте създали, бъде превърнато в шега?“

оставете сценария на пауза.

Кажете:

„В началото прочетохме, че всичко може да започне като шега в групов чат. Сега въпросът ни кара да разгледаме момента, в който тази шега се насочва към нещо лично и значимо за друг човек.“

Обяснете, че когато Андрей споделя собствена рисунка, той проявява доверие към групата. Рисунката може да изразява:

- неговите интереси;
- усилията му;
- творческите му способности;
- част от начина, по който вижда себе си;
- желание да получи обратна връзка или признание.

Превръщането на тази рисунка в подигравателно меме без съгласие не е обикновено несъгласие между съученици. То представлява нарушаване на личните граници и публично унижение.

Кратка писмена рефлексия

Помолете учениците да отворят тетрадките или дневниците си за рефлексия. Дайте им 60 секунди, за да запишат думи, които описват как може да се чувства Андрей. Насърчете ги да използват по-точни думи от „тъжен“ или „ядосан“, например:

- изложен;
- унизен;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- обезценен;
- предаден;
- засрамен;
- разочарован;
- безсилен;
- социално притиснат;
- лишен от доверие;
- уплашен да споделя отново.

Обяснете, че индивидуалното нараняване се усилва, когато пасивната онлайн аудитория започне да се включва със смеещи се емоджита.

Подчертайте:

Смеещото се емоджи не е неутрална реакция. То показва на човека, създал мемето, че получава одобрение, и увеличава публичното унижение на Андрей.

Натиснете „ПРОДЪЛЖИ“, за да видите как останалите участници в груповия чат реагират.

Стъпка 4: Как разбираме, че някой е емоционално наранен онлайн?

Когато на екрана се появи въпросът:

„Какви признаци могат да покажат, че някой е емоционално наранен от онлайн тормоз?“

оставете сценария на пауза.

Обяснете разликата между физическия тормоз и кибертормоза:

„При физически инцидент често можем да видим непосредственото въздействие – някой плаче, отдръпва се или е физически наранен. Онлайн агресията може да последва човека до дома и в неговото лично пространство. Тъй като не виждаме лицето му през екрана, трябва да обръщаме особено внимание на промените в поведението му.“

Разделете признаците в три категории.

Признаци в дигиталното поведение

- ученикът изведнъж спира да пише в иначе активен чат;
- изтрива профилната си снимка;
- напуска групи или общи онлайн пространства;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- спира да споделя свои рисунки, текстове или други творби;
- изключва телефона си веднага щом получи съобщение;
- изтрива публикации или целия си профил;
- блокира всички контакти или избягва да използва дадено приложение.

Признаци в училище и сред връстниците

- внезапно намалява участието му в часовете;
- седи сам по време на междучасието;
- избягва учениците от груповия чат;
- изглежда напрегнат всеки път, когато телефонът му издаде звук;
- отказва да представя свои идеи или творчески работи;
- учебната му ангажираност или резултати се влошават.

Емоционални признаци

- раздразнителност;
- срам;
- тревожност;
- отдръпване;
- защитно поведение при въпроси за телефона;
- страх от нови съобщения;
- чувство за безпомощност;
- дълбоко унижение.

Дайте на учениците две минути, за да запишат кои промени според тях са най-трудни за забелязване.

Напомнете:

„Не използвайте реални имена, профили или ситуации от класа. Говорим само за общи признаци, които могат да ни помогнат да защитим друг човек.“

Обобщете предложенията на дъската.

Подчертайте:

Когато някой престане да споделя, отдръпне се или замълчи, това не означава непременно, че не го интересува. Мълчанието може да бъде знак, че се чувства претоварен, унижен или изолиран.

Натиснете „ПРОДЪЛЖИ“.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Стъпка 5: Ками не е сигурен как да се намеси

Когато на екрана се появи съобщението:

„Ками не е сигурен как да се намеси.“

оставете системата на пауза.

Кажете на учениците:

„Погледнете изражението на Ками и екрана на телефона. Ками не е създал мемето и не се смее, но се чувства блокиран. Той разбира, че ситуацията е стигнала твърде далеч. Нека обсъдим защо да постъпиш правилно онлайн понякога може да изглежда страшно.“

Попитайте:

„От какво може да се страхува Ками, ако напише „Спри“ директно в груповия чат?“

Възможните отговори могат да включват:

- че Радю и Йоана ще започнат да се подиграват и на него;
- че ще бъде отхвърлен от основната група;
- че ще бъде обвинен, че „не разбира от шега“;
- че останалите няма да го подкрепят;
- че ситуацията ще прерасне в спор;
- убеждението, че „някой друг ще каже нещо“.

Представете понятието:

Размиване на отговорността

Когато много хора наблюдават дадена ситуация, всеки може да реши, че някой друг ще предприеме действие. Така в крайна сметка никой не реагира.

Запишете основните социални страхове на дъската.

След това обяснете, че намесата не винаги изисква публичен сблъсък.

Три безопасни начина Ками да реагира

Вариант А: Лично съобщение до Андрей

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Нисък риск – голямо значение

Ками може да затвори временно груповия чат и да изпрати лично съобщение на Андрей:

„Видях какво публикувах. Това не е редно. Как си?“

или:

„Не съм съгласен/на с това, което направих. Ако искаш, можем заедно да кажем на учител.“

Обяснете, че личното съобщение:

- прекъсва усещането за изолация;
- показва на Андрей, че не е сам;
- не изисква публична конфронтация;
- може да бъде първата стъпка към търсене на помощ.

Вариант Б: Спокойно назоваване на проблема в чата

Ками може да публикува кратко, ясно и неконфликтно съобщение:

„Това вече не е смешно. Моля, изтрийте го.“

„Рисунката е споделена без разрешение. Спрете да я препращате.“

„Този чат е за информация за класа, а не за подигравки със съученици.“

Подчертайте, че отговорът не трябва:

- да съдържа нови обиди;
- да напада Радо или Йоана лично;
- да предизвиква допълнителна онлайн разправа;
- да разпространява мемето отново.

Целта е поведението да бъде назовано ясно, без да се създава нов конфликт.

Вариант В: Запазване на доказателства и подаване на сигнал

Ками може:

1. Да направи скрийншоти, на които се виждат:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- o съдържанието;
 - o имената или профилите на изпращачите;
 - o датата и часът;
 - o разпространението на мемето.
2. Да не препраща материала на други съученици.
 3. Да подаде сигнал чрез инструментите на платформата или социалната мрежа.
 4. Да покаже доказателствата на:
 - o родител;
 - o учител;
 - o класен ръководител;
 - o училищен психолог или педагогически съветник;
 - o член на училищното ръководство.

Напомнете:

Търсенето на помощ от възрастен не е слабост или „доносничество“. То е отговорно действие за прекратяване на вредата.

Заклучителна дискусия по сценария

След приключване на дигиталната история покажете страницата с въпросите за обсъждане.

Не ги разглеждайте набързо. Разделете класа на шест групи и дайте на всяка група по един въпрос.

Група 1: Чувствата на Андрей

„Как може да се е почувствал Андрей по време на ситуацията и след нея?“

Фокус:

- емоционалното развитие на ситуацията;
- загубата на доверие;
- срамът пред по-голяма аудитория;
- страхът от повторно споделяне.

Група 2: Ролята на свидетелите

„Как можеха свидетелите да подкрепят Андрей?“

Фокус:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- разликата между мълчание, подкрепяне и активна помощ;
- значението на личното съобщение;
- отказа от препращане;
- подаването на сигнал.

Група 3: Отговорността на Радо

„Какво можеше да направи Радо по различен начин?“

Фокус:

- уважителна обратна връзка;
- искане на разрешение;
- разликата между мнение за дадена творба и унижаване на автора;
- поемане на отговорност за причинената вреда.

Група 4: Защо е важно да се подаде сигнал?

„Защо е важно случаите на кибертормоз да бъдат съобщавани?“

Фокус:

- прекъсване на разпространението;
- защита на засегнатия ученик;
- запазване на доказателства;
- предотвратяване на повторни случаи.

Група 5: По-безопасни дигитални пространства

„Как учениците могат да направят общите онлайн пространства по-безопасни и уважителни?“

Фокус:

- правила на груповия чат;
- съгласие преди публикуване;
- реакция при унижително съдържание;
- отговорност на администраторите на групата.

Група 6: Подкрепа от приятелите

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

„Какво могат да направят приятелите и съучениците, за да помогнат на човек, засегнат от кибертормоз?”

Фокус:

- изслушване без обвинения;
- подкрепа насаме;
- придружаване до доверен възрастен;
- включване в общи дейности;
- проверка как се чувства след инцидента.

Напомнете:

„Обсъждаме само измислените герои от сценария. Не използваме реални имена, профили или конфликти от класа.“

След представянето на групите съберете основните им изводи.

Създаване на класен „Кодекс за уважение онлайн“

Използвайте предложенията на учениците, за да създадете общ плакат или дигитален документ в Canva.

В него могат да бъдат включени правила като:

1. Не създаваме мемета за съученици без изричното им разрешение.
2. Не публикуваме чужди снимки, рисунки или съобщения без съгласие.
3. Ако някой каже „Спри“, спираме.
4. Не препращаме унижително съдържание.
5. Не използваме смеещи се емоджита, за да подкрепяме подигравки.
6. Подкрепяме лично засегнатия ученик.
7. Запазваме доказателства, без да ги разпространяваме допълнително.
8. Подаваме сигнал на доверен възрастен.
9. Администраторите премахват вредното съдържание и предприемат действия.
10. Помисляме, преди да публикуваме.

Обсъдете всяко предложение и приемоте окончателния кодекс с общо съгласие.

Час 2 – 40 минути

От вредно към подкрепящо онлайн поведение

Незадължителна дейност

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Стъпка 1: Ролева игра – първа версия

Разделете учениците на малки групи и разпределете ролите:

- Андрей;
- Радо;
- Йоана;
- Ками;
- останалите участници в груповия чат;
- учител или училищен психолог/педагогически съветник.

Помолете всяка група да изиграе кратък ключов момент:

- Андрей публикува рисунката;
- Радо създава мемето;
- Йоана го публикува в друг профил;
- останалите реагират със смеещи се емоджита;
- Ками вижда какво се случва, но мълчи;
- Андрей напуска чата.

Първата версия трябва да покаже вредното развитие на ситуацията.

Не трябва да се използват реални устройства, профили или имена. Съобщенията могат да бъдат написани върху карти или прочетени на глас.

Стъпка 2: „Стоп кадър“

Когато ситуацията достигне момента, в който Андрей се отдръпва, кажете:

„Стоп!“

Попитайте наблюдаващите ученици:

- „В кой момент ситуацията премина границата?“
- „Кой избор увеличи вредата?“
- „Кой участник можеше първи да прекъсне разпространението?“
- „Коя реакция изглежда неутрална, но всъщност подкрепя Радо?“

Стъпка 3: Ролева игра – подкрепяща версия

Групата изиграва същия момент отново, но поне един участник трябва да избере по-отговорно действие.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Възможни промени:

- Радо решава да не създава мемето.
- Йоана отказва да го публикува в друг профил.
- Ученик не реагира със смеещо се емоджи.
- Ками изпраща лично съобщение на Андрей.
- Ками спокойно назовава проблема в груповия чат.
- Администраторът премахва съдържанието.
- Ученик запазва доказателствата и подава сигнал.
- Радо признава причинената вреда и се извинява.

След всяко представяне обсъдете:

„Кое конкретно действие промени развитието на ситуацията?“

Практическо упражнение: „Какво да напиша в чата?“

Раздайте на учениците карти с различни моменти от сценария.

Всеки трябва да напише кратко съобщение, което би могъл реалистично да публикува, за да прекъсне разпространението на мемето.

Установете следното правило:

Съобщението трябва да бъде спокойно, неконфликтно и да назовава поведението, без да напада лично човека, който го е извършил.

Примерни съобщения:

- „Изтрийте това. Не е смешно.“
- „Андрей е работил по тази рисунка. Спрете с промените.“
- „Не е имало съгласие тя да бъде използвана по този начин.“
- „Моля, не го препращайте.“
- „Този чат не е място за подигравки.“
- „Андрей каза да спрете. Уважавайте решението му.“
- „Ще подам сигнал, ако съдържанието остане.“

Обсъдете кои съобщения:

- ясно назовават проблема;
- не започват нова разправа;
- защитават засегнатия ученик;
- могат да бъдат използвани с относително нисък риск.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Протокол за дигитална подкрепа

Помолете всеки ученик да създаде личен протокол от пет стъпки.

1. Не подкрепяй и не разпространявай

- Не реагирай със смеещо се емоджи.
- Не препращай съдържанието.
- Не го публикувай в друга група.
- Не прави допълнителни копия с цел забавление.

2. Подкрепи засегнатия ученик

Изпрати лично съобщение:

„Видях публикацията. Това, което се случи, не е редно. Не си сам.“

3. Запази доказателствата

Направи необходимите скрийншоти с:

- имена или профили;
- съдържание;
- дата;
- час.

Скриншотите се запазват единствено с цел подаване на сигнал, а не за допълнително разпространение.

4. Подай сигнал

Обърни се към:

- родител;
- учител;
- класен ръководител;
- училищен психолог или педагогически съветник;
- член на ръководството;
- администратора на платформата.

5. Провери отново как се чувства човекът

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

След инцидента попитай Андрей:

- дали се чувства в безопасност;
- дали съдържанието е премахнато;
- дали има нужда от допълнителна подкрепа;
- дали иска да бъде придружен при разговор с възрастен.

Възстановяване на причинената вреда

Обяснете, че премахването на мемето е необходимо, но не е достатъчно.

Поправянето на вредата може да включва:

- изтриване на съдържанието от всички известни профили и чатове;
- подаване на сигнал за премахването му от платформата;
- искрено и конкретно извинение;
- поемане на отговорност без оправдания като „Само се шегувах“;
- признаване пред групата, че поведението е било неправилно;
- промяна в бъдещото онлайн поведение;
- възстановяване на доверието с времето;
- последваща подкрепа за Андрей.

Разгледайте разликата между следните две извинения:

„Съжалявам, че не разбираш от шега.“

и:

„Съжалявам, че използвах рисунката ти без разрешение и я превърнах в меме. Разбирам, че съм те унижил. Ще премахна съдържанието и няма да го правя отново.“

Попитайте:

„Кое извинение показва поемане на отговорност и защо?“

Заклучителна рефлексия

Помолете всеки ученик да завърши едно от следните изречения:

„Ако видя кибертормоз в групов чат, първото безопасно действие, което ще предприема, е...“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

„Едно онлайн действие, което изглежда малко, но може да причини голяма вреда, е...”

„За да подкрепя засегнат ученик, мога да...”

„Преди да публикувам или препратя нещо, ще проверя...”

Завършете с основното послание:

В груповия чат никой не е напълно невидим наблюдател. Всяко споделяне, емоджи, мълчание или подкрепящо действие има значение. Можем да изберем поведение, което увеличава вредата, или поведение, което я прекъсва.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

СЦЕНАРИЙ 6: „Когато думите онлайн нараняват: историята на Ари“ (Üsküdar MEM)

- **Целева възрастова група:** 13–16 години – прогимназиален и гимназиален етап
- **Основни теми:** тормоз над ученици с увреждания, дискриминация спрямо хората с увреждания, кибертормоз и ефект на онлайн разкрепостяване

Час 1 – 40 минути

Дискриминация, онлайн разкрепостяване и работа с платформата

Стъпка 1: Как екранът променя поведението ни

Покажете на основния екран поредица от остри, анонимни онлайн коментари, взети от измислени ситуации. Не използвайте реални публикации, профили или имена на ученици.

Обяснете понятието:

Ефект на онлайн разкрепостяване

Това е склонността на хората да казват или правят онлайн неща, които вероятно не биха казали или направили лице в лице.

Когато общуваме през екран, липсват:

- пряк зрителен контакт;
- тонът на гласа;
- езикът на тялото;
- непосредствената реакция на човека отсреща;
- ясното усещане за последиците от думите ни.

Тази дистанция може да накара някои хора да пренебрегнат моралните и социалните граници, които обикновено спазват при общуване лице в лице.

Попитайте учениците:

„Защо понякога хората пишат онлайн неща, които не биха казали директно на човека?“

Запишете основните им идеи на дъската, например:

- чувстват се анонимни;
- не виждат болката на другия;
- искат да впечатлят групата;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- вярват, че „това е само интернет“;
- смятат, че няма да има последствия.

Дискриминация спрямо хората с увреждания

Представете понятието „ейбълизъм“, като го обясните на ясен език:

Ейбълизъм е дискриминация, изключване или подценяване на хората заради физическо, сензорно, интелектуално или друго увреждане.

Обяснете, че той може да се проявява чрез:

- обидни коментари за начина, по който човек изглежда или се движи;
- подигравки с помощно средство за придвижване;
- предположения, че човек с увреждане е по-малко способен;
- имитиране на движения или начин на говорене;
- използване на увреждането като основа за меме;
- изключване от дейности без реална причина.

Подчертайте:

Когато дискриминацията спрямо хората с увреждания се съчетае с кибертормоз, засегнатият ученик може да се почувства не само публично унижен, но и отхвърлен заради част от своята идентичност.

Стъпка 2: Начало на дигиталния сценарий

Отворете платформата SABE:

<https://platform.sabe-anti-bullying.eu/>

Изберете сценария:

„Когато думите онлайн нараняват: историята на Ари“

Историята представя Ари – 14-годишна ученичка с церебрална парализа, която използва помощно средство за придвижване, понякога пише по-бавно и обича да създава дигитално изкуство.

Когато на екрана се появи въвеждащият текст, оставете интерфейса на пауза и го прочетете бавно и сериозно:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

„Съобщение, коментар, мем... могат ли наистина да наранят някого? В този сценарий ще разгледате как действията онлайн влияят върху реалния живот. Каква роля ще изберете?“

Веднага след това насочете вниманието към последния въпрос:

„Обърнете внимание на въпроса: „Каква роля ще изберете?“ В един групов чат никой не е напълно невидим.

Ако видите подигравателна публикация за съученик и реагирате със смеещо се емоджи, сте избрали роля. Ако я препратите към друга група, отново сте избрали роля. Дори ако мълчите и само наблюдавате, защото се страхувате да не станете следващата мишена, това също е избор.

Днес ще разгледаме как можем да изберем роля, която защитава и подкрепя другите.“

Оставете **10 секунди пълна тишина**, за да могат учениците да осмислят въпроса.

След това натиснете **„СТАРТ“**.

Стъпка 3: Споделянето на творба като проява на доверие

Насочете вниманието към усмивката на Ари и към дигиталната ѝ рисунка на фантастичен пейзаж с дракони.

Попитайте:

„Да споделиш нещо, което си създал, изисква смелост. Когато Ари изпраща рисунката си на своите съученици, какво вероятно се надява да получи от тях?“

Запишете основните отговори на дъската:

- подкрепа;
- конструктивна обратна връзка;
- интерес;
- признание;
- чувство за свързаност;
- споделена радост.

Натиснете **„НАПРЕД“**, за да проследите промяната в груповия чат.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Когато Йордан публикува подигравателния коментар и останалите ученици реагират със смеещи се емоджита, оставете историята на пауза.

Попитайте:

„Учениците, които използват смеещи се емоджита, могат да кажат: „Аз не написах коментара, само реагирах.“ Това прави ли ги неутрални свидетели, или чрез реакцията си те подкрепят тормоза над Ари?“

Обяснете, че смеещото се емоджи:

- показва одобрение към Йордан;
- насърчава продължаването на подигравките;
- увеличава публичното унижение на Ари;
- превръща отделния коментар в групова реакция;
- показва на останалите, че подобно поведение е приемливо.

Подчертайте:

Онлайн реакциите също са действия. Те могат да подкрепят вредата или да помогнат тя да бъде прекратена.

Стъпка 4: Уважение към творчеството и усилията на другия

Когато екранът стане сив и се появи въпросът:

„Защо е важно да уважаваме творчеството и усилията на другите онлайн?“

оставете сценария на пауза.

Дайте на учениците 60 секунди тишина, за да обмислят въпроса или да запишат две-три ключови думи в дневниците си за рефлексия.

Преди да започне дискусията, напомнете правилата:

„Докато обсъждаме как можем да защитаваме връстниците си, не споменаваме лични профили, реални конфликти от класа или истински имена. Говорим за общите принципи на уважителното поведение онлайн и за измислените герои от сценария.“

Напомнете и правото на отказ:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

„Всеки има право да не отговори. Ако даден въпрос ви засяга твърде лично, можете да го пропуснете, без да обяснявате защо.“

Попитайте:

- „Каква е разликата между конструктивна обратна връзка и лична обида?“
- „Може ли някой да не харесва дадена рисунка, без да унижава човека, който я е създал?“
- „Защо използването на увреждането на Ари като основа за подигравка е особено вредно?“
- „Как би могъл Йордан да изрази мнение по уважителен начин?“

Запишете основните идеи на дъската. Обяснете, че те ще бъдат използвани при създаването на класен:

„Кодекс за уважение онлайн“

След като основните понятия за емпатия и дигитални граници са изяснени, натиснете **„ПРОДЪЛЖИ“**.

Стъпка 5: Когато публикацията излезе извън груповия чат

Обяснете, че някой прави скрийншот на коментара и го публикува в публична училищна страница за мемета, заедно с текст, който се подиграва с увреждането на Ари.

Подчертайте:

След като скрийншотът бъде публикуван публично, първоначалният контекст се губи. Ари вече няма контрол върху начина, по който нейната рисунка, името ѝ и увреждането ѝ са представени пред другите. Аудиторията може да се увеличи многократно.

Натиснете **„НАПРЕД“**.

Сравнете настоящото изображение с първата сцена, в която Ари е усмихната и горда от рисунката си.

Попитайте:

„Погледнете стойката на Ари, очите ѝ и начина, по който затваря телефона. Какво означава да затвориш телефона, когато знаеш, че публикацията все още е достъпна на публична училищна страница?“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

**CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI**

**Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi**

kmop

**Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA**

След това попитайте:

„Дори да изключи екрана си, прекратил ли се е тормозът за Ари?“

Обяснете, че затварянето на устройството не носи истинско облекчение, когато ученикът знае, че останалите продължават:

- да харесват публикацията;
- да я споделят;
- да пишат коментари;
- да се подиграват с неговата идентичност;
- да обсъждат съдържанието и извън интернет.

Натиснете **„НАПРЕД“**.

Стъпка 6: Кога една онлайн шега се превръща в кибертормоз?

Когато се появи въпросът:

„Кога една онлайн шега се превръща в кибертормоз?“

оставете сценария на пауза.

Разделете дъската на две колони:

Безобидна закачка	Кибертормоз
Всички участници се чувстват добре	Един човек е унижен или уплашен
Има взаимно съгласие	Няма съгласие
Никой не е нападан заради лична характеристика	Подигравката е насочена към увреждане или друга част от идентичността
Може да бъде прекратена веднага	Продължава чрез споделяния, реакции и публикации
Няма значителен дисбаланс на силите	Група или широка аудитория се насочва срещу един човек

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Насочете учениците към основните критерии:

Липса на съгласие

Рисунката и информацията за Ари са използвани по начин, за който тя не е дала разрешение.

Дисбаланс на силите

Един ученик е поставен срещу група и по-голяма онлайн аудитория.

Повторяемост и разпространение

Всяко ново споделяне, коментар или реакция повтаря вредата.

Намерение или предвидима вреда

Съдържанието е създадено или споделено по начин, който унижава Ари и използва нейното уреждане като обект на подигравка.

Подчертайте:

Една шега престава да бъде шега в момента, в който засегнатият човек иска тя да спре, когато липсва съгласие или когато поведението причинява унижение, страх и изолация.

Напомнете на учениците, че формулираните граници ще бъдат включени в общия „Кодекс за уважение онлайн“.

Натиснете „ПРОДЪЛЖИ“.

Стъпка 7: Защо е важно да говорим с доверен възрастен?

Когато екранът стане сив и се появи въпросът:

„Защо разговорът с доверен възрастен е важна стъпка?“

оставете сценария на пауза.

Помолете учениците да определят кой може да бъде доверен възрастен в училищната среда:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- класен ръководител;
- учител;
- училищен психолог;
- педагогически съветник;
- директор или заместник-директор;
- родител или настойник;
- друг възрастен, който може да предприеме безопасни действия.

Попитайте:

„Защо учениците често се колебаят да разкажат на възрастен за кибертормоз?“

Възможните причини могат да включват:

- страх, че случаят ще се влоши;
- притеснение, че ще бъдат обвинени;
- убеждение, че възрастният няма да ги разбере;
- страх, че ще им бъде отнет телефонът;
- притеснение, че ще бъдат наречени „доносници“;
- срам от публикуваното съдържание;
- страх да не станат още по-голяма мишена.

След това попитайте:

„Как включването на учител, психолог или родител променя дисбаланса на силите, на който разчита извършителят?“

Подчертайте, че подаването на сигнал не цели просто някой да бъде наказан. То има за цел:

- тормозът да бъде прекратен;
- Ари да получи защита и психологическа подкрепа;
- съдържанието да бъде премахнато;
- доказателствата да бъдат запазени безопасно;
- училището да поеме отговорност;
- с Йордан и останалите участници да бъде проведена корективна работа;
- да се предотвратят бъдещи случаи.

Попитайте:

„Как включването на възрастен променя ситуацията от личен проблем на Ари в въпрос, за чието разрешаване училищната общност носи отговорност?“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Напомнете, че официалното подаване на сигнал позволява на училището да приложи процедурите си за дигитална безопасност и да подкрепи както засегнатия ученик, така и ученика, причинил вредата.

Натиснете „**НАПРЕД**“.

Заключителна дискусия по сценария

Когато се отвори екранът с въпросите за обсъждане, разделете класа на малки групи.

Дайте на всяка група по един въпрос, който да обсъди задълбочено в рамките на пет минути.

Група 1: Чувствата на Ари

„Как се е чувствала Ари на различните етапи от сценария?“

Фокус:

- гордост и надежда при споделянето на рисунката;
- изненада и срам след коментара;
- тревожност след разпространението;
- чувство за загуба на контрол;
- нежелание да ходи на училище;
- облекчение след подкрепата на Мая.

Група 2: Ролята на свидетелите

„Как биха могли свидетелите да действат, за да подкрепят Ари?“

Фокус:

- отказ от смеещи се емоджита;
- прекратяване на споделянето;
- лично съобщение до Ари;
- ясно назоваване на проблема;
- подаване на сигнал;
- подкрепа и след инцидента.

Група 3: Отговорността на Йордан

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

„Какво можеше да направи Йордан по различен начин, за да изрази мнение, без да нарани никого?“

Фокус:

- разликата между мнение и лична атака;
- конструктивната обратна връзка;
- недопустимостта на подигравките с увреждане;
- поемането на отговорност и искреното извинение.

Група 4: Значението на подаването на сигнал

„Защо е важно случаите на кибертормоз да бъдат докладвани?“

Фокус:

- прекъсване на дигиталната изолация;
- защита на Ари;
- премахване на съдържанието;
- задействане на училищните процедури;
- предотвратяване на повторен тормоз.

Група 5: По-безопасни и приобщаващи дигитални пространства

„Как учениците могат да направят дигиталните пространства по-безопасни и по-приобщаващи?“

Фокус:

- общи правила за груповите чатове;
- уважение към различията;
- съгласие преди публикуване;
- отговорност на администраторите;
- реакция при дискриминационно съдържание.

Група 6: Подкрепа от приятели и връстници

„Какви действия могат да предприемат приятелите и съучениците, за да помогнат на човек, засегнат от кибертормоз?“

Фокус:

- лично изслушване;

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- подкрепа без обвиняване;
- придружаване до доверен възрастен;
- проверка как се чувства човекът;
- продължителна подкрепа след инцидента.

Следете внимателно границите на дискусията. Ако учениците започнат да обсъждат реални съученици или профили, насочете вниманието към символа със свързаните фигури в долната част на екрана и кажете:

„Свързаните фигури символизират общност и солидарност, а не разделение. Анализираме измислените герои като конкретен случай. Не споменаваме реални съученици, групови чатове или профили.“

След представянето на групите помолете учениците да обобщят:

- основните си изводи;
- безопасните начини за подаване на сигнал;
- действията на подкрепящия свидетел;
- правилата за приобщаващо онлайн общуване.

Използвайте тези идеи за създаването на видим плакат в Canva:

„Кодекс за уважение онлайн“

Кодексът може да бъде:

- споделен дигитално в училищната общност;
- разпечатан и поставен в класната стая;
- използван като основа за правила в груповите чатове;
- представен пред други класове.

Час 2 – 40 минути

Дискусия тип „аквариум“ и личен протокол на дигиталния съюзник

Незадължителна дейност

Стъпка 1: Какво бих написал в чата?

Покажете отново момента, в който унизителната публикация за Ари започва да се разпространява.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Помолете учениците да напишат кратко съобщение, което може да бъде публикувано директно в чата, за да прекъсне развитието на ситуацията.

Поставете следното правило:

Съобщението трябва да бъде спокойно и неконфликтно. То трябва да назовава неприемливото поведение, без да обижда или напада Йордан, защото това може да предизвика нов онлайн спор.

Примерни съобщения:

- „Изтрийте това. Не е редно.“
- „Ари е положила много усилия в тази рисунка. Спрете с подигравките.“
- „Не използвайте увреждането на човек като шега.“
- „Този чат е за информация за класа. Свалете публикацията.“
- „Не препращайте това повече.“
- „Това премина границата.“

Обсъдете кои съобщения са:

- ясни;
- спокойни;
- реалистични;
- подкрепящи;
- подходящи за прекратяване на разпространението.

Стъпка 2: Сократическа дискусия тип „аквариум“

Поставете четири стола в центъра на стаята. Останалите ученици оформят широк кръг около тях.

Поканете четирима ученици да седнат в средата и да обсъдят следните въпроси:

1. „Защо едно жестоко меме, насочено към физическо увреждане, може дълбоко да засегне чувството на ученика за сигурност и принадлежност в училище?“
2. „Как скриването зад екрана влияе върху усещането за морална отговорност в сравнение с отправянето на същата обида лице в лице?“
3. „Какви са конкретните отговорности на администратора на групов чат, когато бъде публикувано изключващо или дискриминационно съдържание?“

Учениците от външния кръг слушат внимателно.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Когато някой от тях желае да се включи, той дава знак на ученик от вътрешния кръг и двамата разменят местата си.

Напомнете, че целта не е да се спечели спор, а:

- да се изслушат различни гледни точки;
- да се аргументират решения;
- да се разгледат последствията;
- да се предложат приложими правила.

Стъпка 3: Личен „Протокол на дигиталния съюзник“

Помолете всеки ученик да отвори дигиталната си тетрадка или да използва лист хартия.

Всеки създава личен протокол, който съдържа три основни правила.

Правило 1: Не разпространявай вредното съдържание

Никога не препращай и не прави копие или скрийншот на подигравателно меме с цел да го споделиш допълнително.

Не:

- го препращай в друга група;
- го показвай за забавление;
- публикувай повторно;
- добавяй смеещи се реакции;
- насочвай нови хора към него.

Правило 2: Подкрепи лично засегнатия ученик

Изпрати лично съобщение, например:

„Видях публикацията в груповия чат. Това, което направиха, не е редно. Харесва ми рисунката ти и не си сама.“

или:

„Съжалявам, че това се случи. Мога да дойда с теб, ако решиш да говориш с учител или психолог.“

Обяснете, че личната подкрепа:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- прекъсва усещането за изолация;
- показва, че Ари не е сама;
- може да ѝ помогне да потърси помощ;
- не изисква публичен конфликт.

Правило 3: Запази доказателствата и подай сигнал

Когато е необходимо, направи скрийншот **единствено с цел запазване на доказателство.**

Той трябва да показва:

- съдържанието;
- профила или името на публикуващия;
- датата и часа;
- страницата или групата, в която е публикувано.

След това го покажи на:

- родител;
- учител;
- класен ръководител;
- училищен психолог или педагогически съветник;
- член на училищното ръководство.

Подчертайте:

Доказателството се запазва, за да бъде подаден сигнал, а не за да бъде разпространявано унизителното съдържание.

Заклучителна рефлексия

Помолете учениците да довършат едно от следните изречения:

„Когато видя дискриминационно съдържание онлайн, първото ми безопасно действие ще бъде...”

„Един начин да подкрепя ученик като Ари е...”

„Преди да коментирам нечия творба онлайн, ще...”

„За мен да бъдеш дигитален съюзник означава...”

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Завършете часа с основното послание:

Думите и реакциите онлайн имат реално въздействие. Подигравката с увреждане не е безобидна шега. Всеки участник в дигиталното пространство може да избере дали да засили вредата, или да действа като съюзник, който подкрепя, подава сигнал и помага за изграждането на по-безопасна и приобщаваща общност.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ПРИЛОЖЕНИЕ: РЕСУРСИ ЗА УЧИТЕЛИ И ШАБЛОНИ ЗА УЧЕНИЦИ

РАЗДЕЛ 5: РАБОТНИ ЛИСТОВЕ И ДНЕВНИЦИ ЗА РЕФЛЕКСИЯ НА УЧЕНИЦИТЕ

5.1. Дневник за рефлексия върху сценария

Проследяване на знанията и емоциите

Целева възрастова група: 7–16 години – може да бъде адаптиран към всички модули

Указания за учениците: Попълнете дневника самостоятелно, след като приключите интерактивния сценарий в дигиталната платформа.

ЧАСТ 1: ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ЕМОЦИИТЕ

1. Гледната точка на героя

Кой герой проследихте в сценария? Как се чувстваше той, когато конфликтът достигна най-напрегнатия си момент?

Използвайте по-точни думи за емоциите, например:

- изолиран;
- унижен;
- обезценен;
- предаден;
- притиснат от групата.

Моят отговор:

2. Влиянието на останалите ученици

Как реакциите на останалите ученици повлияха върху чувствата на човека, който беше обект на тормоза?

Например: Засилиха ли смеещите се емождита или мълчаливото съгласие причинената вреда?

Моят отговор:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Tâceni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

3. Самопроверка

Ако попаднете в същата ситуация в реалния живот, каква би била първата ви емоционална реакция?

Моят отговор:

ЧАСТ 2: ЗНАНИЯ И АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА

4. Критичният повратен момент

Посочете точния момент в дигиталната игра, в който изборът на даден герой значително подобри или влоши ситуацията.

Моят отговор:

5. Определяне на вида на ситуацията

Въз основа на наученото в Модул 1, представяше ли сценарият обикновен конфликт между връстници или системен тормоз?

Обосновайте избора си, като използвате трите основни критерия:

- повтораемост;
- намерение;
- дисбаланс на силите.

☐ **Обикновен конфликт**

Еднократно разногласие между участници с приблизително равни позиции.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

☐ Системен тормоз

Повтарящо се насочване срещу определен човек, умишлено причиняване на вреда и дисбаланс на силите.

Моята обосновка:

6. Моралната дилема

Какви социални страхове или пречки могат да възпрат един свидетел да се намеси и да помогне в тази ситуация?

Например:

- страх за собственото положение в групата;
- размиване на отговорността;
- страх да не се превърне в следващата мишена.

Моят отговор:

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

5.2 Моята лична карта с насоки за активна подкрепа

Указания за учениците: Изрежете картата по-долу. Запишете конкретна реплика за намеса, която бихте се чувствали в безопасност да използвате. Дръжте картата в несесера или портфейла си като лично напомняне.

SABE – ИНСТРУМЕНТИ ЗА АКТИВНА ПОДКРЕПА

Какво мога да КАЖА

Пряка словесна намеса

„_____“

Примери:

- „Престани, това не е смешно.“
- „Остави го на мира.“
- „Това не е приемливо.“
- „Той те помоли да спреш.“

Какво мога да НАПРАВЯ

Непряка и безопасна намеса

- Ако е безопасно, да застана до ученика, който е обект на тормоза, и да покажа, че не е сам.
- Да отклоня вниманието по безопасен начин, за да прекъсна ситуацията.
- Да потърся помощ от учител или друг доверен възрастен.
- При кибертормоз да запазя скрийншоти с видими дата и час и да ги покажа на доверен възрастен.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILLO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

РАЗДЕЛ 6: ТЕКУЩО ОЦЕНЯВАНЕ ЗА ЗАТВЪРЖДАВАНЕ НА НАУЧЕНОТО

6.1 Обобщаващ тест върху модули 1–4

Материал за разпечатване и работа в клас

Име на ученика: _____

Дата: _____

Указания: Изберете най-точния практически отговор.

1. Кога една обикновена шега или приятелска закачка преминава границата и се превръща в кибертормоз?

А) В момента, в който учител забележи какво се случва.

Б) В момента, в който засегнатият ученик иска поведението да спре, или когато има дисбаланс на силите, липса на съгласие и увеличаване на вредата чрез по-голяма онлайн аудитория.

В) Само ако са използвани изрично обидни или нецензурни думи.

2. Ако реагирате със смеещо се еможи на унизително меме за ваш съученик, създадено без неговото съгласие, каква роля сте поели?

А) Неутрален наблюдател, защото не сте създали мемето.

Б) Защитник, защото се опитвате да запазите доброто настроение в чата.

В) Подкрепящ извършителя свидетел, защото реакцията ви одобрява поведението и засилва публичното унижение на засегнатия ученик.

3. Какво означава понятието „ефект на онлайн разкрепостяване“?

А) Скоростта, с която една дигитална снимка се разпространява в различни училищни онлайн групи.

Б) Начинът, по който липсата на физически контакт, зрителен контакт и непосредствена обратна връзка онлайн може да накара хората да пренебрегнат обичайните си морални и социални граници.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

В) Техническите настройки за блокиране на злонамерени потребители в социалните мрежи.

4. Кое от следните действия е ефективна непряка намеса с нисък риск, когато ученик стане свидетел на физическо или словесно изключване?

А) Да използва физическа сила, за да отблъсне ученика, който проявява агресия.

Б) Бързо да потърси помощ чрез училищната мрежа от отговорни възрастни – дежурни учители, учители на етажа, училищен психолог, педагогически съветник или представител на ръководството.

В) Да остане напълно неподвижен и да не предприема нищо, за да не привлича внимание към себе си.

Отговори за учителя

1. Б

Даден коментар престава да бъде шега в момента, в който причинява дискомфорт или емоционална вреда, липсва съгласие и е налице дисбаланс на силите.

2. В

Смеещите се емождита активно подкрепят поведението и увеличават мащаба на тормоза в дигиталната среда.

3. Б

Ефектът на онлайн разкрепостяване обяснява защо някои ученици казват онлайн неща, които вероятно не биха казали лице в лице.

4. Б

Използването на установените училищни механизми за защита предпазва ученика, който търси помощ, и допринася за безопасността на засегнатия ученик.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

**CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI**

**Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi**

kmop

**Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA**

РАЗДЕЛ 7: РАБОТНИ ЛИСТОВЕ СЪС СТРАТЕГИИ ЗА СПРАВЯНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ

7.1 Моделът за комуникация на жирафа - Инструмент за приобщаващо общуване

В рамката на SABE разграничаваме два начина на общуване:

- **Езикът на чакала** – обвиняване, поставяне на етикети и изключване;
- **Езикът на жирафа** – емпатия, разглеждане на ситуацията от по-широка гледна точка и ясно изразяване на потребностите.

Задача

Преобразувайте следните изключващи „фрази на чакала“ в приобщаващи „послания на жирафа“.

Изключваща „фраза на чакала“	Приобщаващо „послание на жирафа“
„Махай се, играта вече е запълнена! Нямаме място за теб.“	Пример: „Вече започнахме играта, но можеш да бъдеш следващият участник или да добавим още един играч към отбора.“
„Не можеш да играеш с нас. Прекалено си бавен и винаги разваляш резултата.“	Вашето предложение:
„Това е нашата пейка. Намери си друго място.“	Вашето предложение:

7.2. Протокол за дигиталната следа

Стратегия за противодействие на кибертормоза

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi

kmop

Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Ако сте обект на тормоз онлайн или станете свидетели на тормоз над съученик в групов чат, приложете следния протокол от три стъпки:

Стъпка 1: Не се включвайте в спор и не изтривайте панически

Влизането в онлайн спор чрез съобщения може да задълбочи конфликта.

Не изтривайте веднага разговора или публикацията, тъй като те могат да бъдат важно доказателство.

Стъпка 2: Запазете доказателствата

Направете своевременно скрийншоти, на които ясно се виждат:

- информацията за профила на изпращача;
- конкретното съобщение, изображение или друго съдържание;
- точните дата и час.

Запазвайте доказателствата единствено с цел подаване на сигнал. Не ги препращайте на други хора и не разпространявайте допълнително вредното съдържание.

Стъпка 3: Преминете към личен разговор

Затворете или минимизирайте публичния групов чат и изпратете лично съобщение на ученика, който е обект на тормоза.

Кажете му, че:

- не е сам;
- случилото се не е по негова вина;
- го подкрепяте;
- можете заедно да съобщите за инцидента на доверен възрастен.

Пример:

„Видях какво беше публикувано. Това не е редно и не си сам. Можем заедно да покажем съобщенията на учител или друг доверен възрастен.“

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

**CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI**

**Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi**

kmop

Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

РАЗДЕЛ 8: МЕЖДУНАРОДНИ ПЛАТФОРМИ ЗА ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ И ТЕЛЕФОННИ ЛИНИИ ЗА ПОМОЩ

Учителите и учениците могат да получат институционална подкрепа, правна информация и консултиране чрез следните национални телефонни линии и специализирани онлайн ресурси:

Държава	Национална телефонна линия за деца – безплатна и поверителна	Официален уебсайт за противодействие на тормоза и онлайн безопасност
Полша	116 111 (Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży)	www.sieciaki.pl / dyzurnet.pl
Румъния	119 The Child Protection Anti-Abuse Hotline 116 111 (Asociația Telefonul Copilului)	https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/siguranta-pe-internet
България	116 111 —Национална телефонна линия за деца, управлявана от Държавната агенция за закрила на детето При непосредствена опасност: 112 За подкрепа при проблеми с онлайн безопасността: 124 123	www.safenet.bg Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ – дирекция „Киберпрестъпност“: cybercrime.bg .
Гърция	1056 (National Helpline for Children-SOS)	www.cyberalert.gr / www.hamogelo.gr
Италия	114 (Emergenza Infanzia) / 19696 (Telefono Azzurro)	www.generazioniconnesse.it
Турция	ALO 183 (Sosyal Destek Hattı) / ALO 141 (MEB İletişim)	www.guvenliweb.org.tr / ihbarweb.org.tr

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.